

קונטרס

טיב השיחות

להתחזק בגודל מעלת הימים הקדושים

להתרומם בשגב שבתות הנעלים

ולחוש בנועם זיו ארבע פרשיות

פרשת פרה

בתוספת סיפורי מעשיות

עם לקחי מוסר בעבודת ה'

לימים אלו

אשר חנני השי"ת

גמליאל הכהן רבינוביץ (ראפפורט)

בן אאמו"ר רבי לוי זצ"ל

©

**כל הזכויות שמורות
להמחבר**

**בכל עניני הספר
אפשר לפנות למשפחת רבינוביץ**

חזון איש 26 בית שמש

טל: 02-9910-636

פקס: 02-9998-201

נדפס בארץ ישראל

PRINTED IN E. ISRAEL

פרשת פרה

טיב הבונים

חוק בלי טעם - רק אצל בני ישראל

מוציאין שני ספרים, באחד קורא בפרשת השבוע, ובשני קורא פרשת פרה (שו"ע אר"ח תרפ"ה סעיף ג)

השבת אנו קוראים בספר התורה השני בפרשת פרה - פרשת טהרה.

רש"י מפרש בפרשת חוקת: "זאת חוקת התורה, לפי שאומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה".

ויש להתבונן, מדוע דווקא במצוה זאת נאמרה לשון חוקה בלי טעם?

מסביר בעל קצות החושן זיע"א, על פי הסיפור הנודע המובא במסכת קידושין (לא, א) נבין את החוק הזה במיוחד במצוה זו.

נכרי אחד באשקלון ודמא בן נתינה שמו ובקשו חכמים ממנו אבנים לאפוד בשישים ריבוא שכר, והמפתח היה מונח תחת מראשותיו של אביו ולא ציערו להעירו.

לשנה האחרת נתן הקב"ה שכרו, שנולדה לו פרה אדומה בעדרו, ונכנסו חכמי ישראל אצלו, ואמר להם - יודע אני בכם שאם אני מבקש מכם כל ממון שבעולם אתם נותנים לי, אלא אין אני מבקש אלא אותו ממון שהפסדתי בשביל כבוד אבא. ע"כ.

ושואל ה'קצות', מדוע בחר הקב"ה להשיב לדמא בן נתינה כגמולו על עמידתו בנסיון כבוד אב, באופן של לידת פרה אדומה בעדרו, והלא הרבה דרכים למקום להיטיב עם בריותיו?

ומפרש, כי בשעה שהגיעו חכמי ישראל אל דמא בן נתינה והציעו לו עסק רווחי של ששים ריבוא שכר, העמידו אותו בפני נסיון גדול מאד, אם להעיר את אבא או להפסיד סכום כסף כה רב, ובזה שהתגבר על הנסיון והסכים לוותר על ממון הרבה בשביל כיבוד אב, עורר הדבר קטרוג גדול בשמים:

היתכן? וכי גוי ערל יתגבר כ"כ בנסיון של כיבוד אב, יותר מיהודי?..

הקב"ה בטובו הגדול וברחמיו על עמו עשה עמנו חסד, לעורר מליצי טוב על ישראל, וכך שלח לו לשנה האחרת פרה אדומה בעדרו, והיו מוכנים לשלם עבור מצוות פרה אדומה כל סכום שבעולם, וכאן התברר ההבדל בין יהודי לגוי:

הגוי היה מוכן להפסיד כסף, רק בשביל מצוה שכלית ומובנת לכל בר דעת, לכבד ולהוקיר את האבא שהביאו לעולם ודאג לכל צרכיו מעודו ועד היום,

ואילו חכמי ישראל היו מוכנים לשלם ככל המתבקש, אפילו עבור מצוה של "חוק ללא טעם", וזוהי מצוות פרה אדומה, מצוה בלי להבין סיבתה ומהותה, חוקה חקקתי וגזירה גזרתי, הכל לקיים רצון ה'.

וכך מסיים את הסברו המאלף -

הרי גם אותו גוי, בתוך תוכו הצטער על הפסד הממון, ובהזדמנות הראשונה - כך אמר לחכמים "אין אני מבקש אלא אותו ממון 'שהפסדתי' בשביל כבוד אבא!"

הוא מרגיש "הפסד" בעמידתו בנסיון, אבל יהודי - בהתגברותו על היצר הרי הוא קופץ משמחה ומודה להקב"ה שזכה לעמוד בנסיון.

זהו עניינו של מצוות פרה אדומה, להראות את ההבדל בין יהודי לגוי, ולהוכיח את נאמנותו של העם היהודי לקיום המצוות בלי להבין חוק וטעם, באהבה ובשמחה, ואכן - מצווה כזו, טהרתם של ישראל היא, להזות מדמה ולטהר טמאים לקראת ימי הגאולה.

ומה נאה לצטט כאן את המובא בשם רבי אהרן מקארלין זי"ע:

"בשבת פרשת פרה אמר. **שצריך להאמין שכשם שנטהרים באפר הפרה ממש**
להקרבת הפסח ממש. כמו כן נטהרים בזמן הזה בקריאת פרשת פרה כל
אחד ואחד לפי מדרגתו להארת הפסח ולקדושת כל אחד ואחד לפי בחינתו
בקדושה" (בית אהרן, ליקוטים, דף קמד)

זאת חוקת התורה - התורה כחוק בלי טעם

זאת חוקת התורה (יט, ב)

כבר עברו חלפו ימי הפורים וגם אחרוני השיכורים כבר נעורו משנתם, מי שזכה והגיע ל"עד דלא ידע" יוכל לספר לנו שהרגשת השמחה האמיתית היא כאשר הוא מרגיש שהוא מאבד את השכל, את הבושה, את המחסומים, והוא יכול לדבר את כל אשר על לבו. והרי כמה סודות נחשפו ביום זה בין כוס לכוס, כמה מריבות הגיעו לסימון על כוס יין, וכמה חברויות נתהדקו יותר בהיותנו בגילופין, מהו אם כן הסוד הטמון בעת הזאת? איזה סגולה יש לזמן זה שבו נפתחו הלבבות?

רמז לתהיותנו נוכל למצוא בקריאת "פרה" שבשבת זו, **"זאת חוקת התורה. ויקחו אליך פרה אדומה תמימה"** ניתן לומר בדרך רמז שכשאדם רוצה לילך בדרך התורה עליו להתנהג בתמימות, ולכן נקרא ענין זה בשם "חוק" שאין לנו השגה בו ואין להרהר אחריו, ולדעת שאנו הולכים ממש כמו פרה, וכשם שאין הפרה חושבת או מבינה כלום כך עלינו לדעת שבאמת איננו מבינים כלום, ואדרבה בכדי להבין את התורה ולהתחבר לאמת שבתוכנו צריכים להשליך את השכל ולהשאירו מאחור ממש כמו בעת שכרותנו וממש כמו הפרה, ולזה אי אפשר להגיע כי אם על ידי שפלות, כי בעל גאווה אינו יכול להשפיל את עצמו ולעשות דבר שאינו מבין וממילא לא יוכל להגיע למדריגת "תמימה".

כמו שראינו במעשה מחכם ותם ממוהר"ן מברסלב צוק"ל שהחכם ככל שהוסיף חכמות כך הוסיף מכאוב לכאביו, ולעומתו התם שאינו מחפש חכמות כי אם

תמימות ופשיטות, חי חיים טובים ומאושרים וסופו שמגיע לגדולה, וגם כשמגיע לגדולה, הגם שאינו טיפש כלל אינו עוזב את דרכו וממשיך לנהוג בתמימות וזה סוד הצלחתו.

ומי שינהג כך יוכל להמשיך עליו את שמחת הפורים שהיא שמחה אמיתית ולנהוג לפי "חוקת התורה" ויזכה לקיים את כל דברי התורה בתמימות ובפשיטות.

זאת - חוקת התורה

זאת חוקת התורה (יט, ב)

הרבה מצוות יש בתורה שנקראת "חוקה" ולא נאמר בהן טעם, אף על פי כן נמסרו טעמיהן רזיהן וסודותיהן לחכמי האמת שבכל דור ודור, איש מפי איש עד משה רבינו עליו השלום, ואולם מצוה זו של פרה אדומה נאמר בה (במדבר יט, ב) זאת חוקת התורה, כלומר, זאת - ואין דומה לה.

כל זה ניסיתי בחכמה, אמרתי אחכמה - והיא רחוקה ממני (קהלת ז, כג) - אמר שלמה: על כל התורה כולה עמדתי ועל פרשה זו של פרה, כיון שהייתי מגיע בה, הייתי דורש בה, חוקר בה ושואל בה, אמרתי אחכמה - והיא רחוקה ממני.

ויקחו אליך (במדבר יט, ב) - אמר לו הקב"ה: משה, לך אני מגלה טעמיה, אבל לאחרים - חוקה. בוא וראה שלא כמידת ישראל אומות העולם. מידת אומות העולם, כשהם יודעים טעם במצוה הם משבחים אותה, וכשאינם יודעים טעם, הם מזלזלין בה, בין כך ובין כך אינם מקבלים עליהם את המצוות ולא שומרים אותן, וביותר השטן ואומות העולם מקטרגים ומונים את ישראל על מצות פרה אדומה, לומר, מה המצוה הזאת, ומה טעם יש בה? - אבל מידתם של ישראל אינה כן, אלא בין שידעו טעמה של מצוה ובין שאינם יודעים, מקבלים עליהם עול כל המצוות: וביותר חביבה עליהם מצוה שלא נאמר בה טעם, אלא כולה היא גזרת המלך בלבד.

כיון שישראל מבטלין את עצמם מפני גזרותיו של הקדוש ברוך הוא ואין שואלין בהן טעם, וחביבה עליהם כל גזירה אפילו אם היא נגד השכל האנושי, ודבקים בה אפילו אין יודעים חכמתה, ונמשכין אחר הקדוש ברוך הוא באמונת לבם בלבד, ולא עוד, אלא אפילו דברים שיודעים בהם טעם, אינם עושים אלא מפני רצונו של הקדוש ברוך הוא בלבד. - לפיכך זוכים ישראל לטהרה שיורדת עליהן מן השמים והיא מזככת גופם רוחם ונשמתם, ונעשים כבריה חדשה למעלה מטבע כל שאר בני אדם ומעל לכל בינת אנוש - מידה כנגד מידה, מה הם מבטלים טבעם ושכלם מפני רצון הקב"ה, אף הקב"ה מבטל להם חוקות הטבע ומרוממם למעלה ומטביע בהם טהרה וקדושה למעלה מהשגת השכל (ספר התודעה).

והנה רבים שואלים אם כן למה אמרה תורה 'זאת חוקת התורה' הרי כל מצוות התורה ניתנה לנו טעמיה ורק מצוות הפרה ניתנה לנו בלא טעם והיה מן הראוי יותר לכתוב 'זאת חוקת הפרה'?

והנה לפי מה שכתוב בספה"ק: הרי הנסיונות הנערמים עלינו במהלך חיינו הם רבים ועצומים והעבודה היא, להתגבר ולעבוד את ה' בכל הכוחות למרות הנסיונות ועל אף הקשיים, ומטבע בני אדם שמחפשים תירוצים לוותר על מצוות שקשה לקיימן ואם כן איך אפשר לעמוד בזה? דבר זה יתכן רק כאשר נביט על התורה"ק ומצוותיה כ'חוקה', חוקה זו אשר אין מצב בעולם לעבור עליה, כחוקה זו אשר יהיה מה שיהיה וחוקה זו תתקיים. כי אם השכל שלנו יהיה השליט הבלעדי שלנו לטוב או למוטב היה קשה מאוד להתגבר על הנסיונות והפיתויים כי על כל דבר היה היצה"ר מערים תירוצים כמו שהרפורמים הכשילו את בני ישראל בחילולי שבת וכדו' באמרם: היום אין לאסור להדליק חשמל בשבת, כי מילא פעם היו צריכים לעבוד קשה כדי להוציא אש על ידי חיכוך אבנים זה בזה וזה מייגע ושבת הוא יום מנוחה ועונג לכן נאסר עליהם מלאכות, אבל היום שאפשר להדליק את האור והמזגנים על ידי שלט רחוק, ממילא אין זה שום טרחה ואדרבה זה יותר עונג שבת להדליק אור בשבת!?

לכך כתוב כאן בתורה 'זאת חוקת התורה' כי כל התורה חוקה היא וכמו שבמצוה זו אומות העולם היו מציקים ומלעיגים "מה טעם בה?" וכו' כך כל מצוות התורה"ק אנו מקיימים בכל מצב ושעה ללא קושיות וללא שאלות אנו עושים מה שציוותה עלינו התורה כמו שקבלו חז"ל הק' כחוקה! חוק ולא יעבור בכל הזמנים ובכל המצבים.

יה"ר שנזכה להיות חלקינו עם הבוטחים בשמך באמת ובתמים ונזכה לטהרת הלב והנפש ולקרבת אלוקים וכט"ס אמן.

יש טעם לכל מצוה

זאת חקת התורה... ויקחו אליך פרה אדמה תמימה וגו' (יט, ב)

ופירש רש"י: לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה:

ואח"כ מביא רש"י מדרש אגדה שהעתיק מיסודו של רבי משה הדרשן, לפרש בכל הפרשה הטעם שבה, ומביא משל לבן שפחה שטינף פלטרין של מלך, אמרו תבוא אמו ותקנח הצואה, כך תבוא פרה ותכפר על העגל.

ולכאורה יפלא הדבר, שהרי אומרת התורה לשון חוקה, שאין רשות כלל להרהר אחריה, מה שלא מצינו בהרבה מצות שנקראו חוק בלא טעם. והנה מאידך יש לנו פירוש ארוך ונחמד בזה, הוא יסודו של רבי משה הדרשן.

ואפשר לומר בדרך המוסר, שאומות העולם באים ונטפלים על ישראל, ולא באים כלל לשמוע תשובות וטעמים, ולכך אסור לענות להם כלל, ולא להתחיל להתווכח אתם, רק להגיד להם חוקה חקקתי וגזירה גזרתי, ואין רשות כלל להרהר אחריה, ולא להיכנס אתם בשום ויכוח.

ברם, אתה לכשעצמך, עליך ללמוד את ההלכות לפרטיהן ודקדוקיהן, כדי שתדע איך לקיים המצוה. ורק אחרי ידיעת ההלכות, אפשר להתבונן בטעמי הדברים.

ולכן בתחילה כותב רש"י שזה חוקה בלי טעמים. ורק בפסוק כ"ב אחרי שהתורה פירטה את כל ההלכות והדינים של פרה אדומה, ומעתה ידועות כבר

ההלכות, אפשר כבר להביא את טעמי המצוה על פי פשוט. אף כי עדיין רב הצפון על הגלוי.

ודבר נוסף מלמדנו רש"י, שכאשר אומות העולם מונין את ישראל: מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה? חייב אתה להשיב להם כי 'חוקה' היא. כי אין טעם לתת הסברים, למי שאינו חפץ לקיים.

ובאמת דבר זה אינו רק כלפי הגויים, אלא כל אחד יש לו להתנהג כך עם יצרו. שכאשר יצרו בא לפגוע בו, ולמנוע ממנו לעשות דבר מצוה, צריך לומר לו שזו חוקה, ואין לו רשות להתווכח בזה.

ומן הטעם הזה, באמת לא נתבארו טעמי התורה, משום שאם האדם יהיה תלוי בהסברים וטעמים, יבוא היצר להתווכח עמהם. אמנם אחרי שמסיימים ללמוד את הפרשה, על כל דיניה לפרטיה ודקדוקיה, אפשר כבר להבין גם את טעמי המצוה, ולהגיע לסוד הדבר.

וכך איתא בספה"ק 'שפת אמת', שלאחר שהאדם עושה מצוה באמונה שלימה, מבלי להרהר אחריה, זוכה ומתגלה לו טעם הדבר. אף כי בוודאי, שבמצות שלא נאמר בהן 'חוקה' ויש להם טעם, אזי רבו הטעמים בנגלה ובנסתר.

אין לך רשות להרהר אחריה

זאת חקת התורה... ויקחו אליך פרה אדמה תמימה וגו' (יט, ב)

ופירש רש"י: לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה:

מצות פרה אדומה היא מצוה שאינה נתפסת לגמרי בשכל האנושי, ולכן היא אינה יכולה להיות מופרכת על ידי היצר הרע ואומות העולם.

כי מובן לכל בר דעת ששכלו של האדם אינו בערך כלל לשכלו של ה', וברור שילוד אשה לא יכול להבין את דרכי וציוויי הבורא, כדברי הנביא ישעי' (נה, ח): 'כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם ה', כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם'. ולכן מנסים אומות העולם להתגרות ולצער את ישראל כשהם מקיימים מצות פרה אדומה.

אך האמת שיהודי אינו מעכב אצלו להבין ולדעת את טעמי המצות, כי הוא עושה את מצות ה' באמונה פשוטה 'גזירה היא מלפני', כי אכן לא את כל המצוות יודע האדם את טעמיהן, אבל גוי אם אינו מבין – אינו עושה, וכאשר אדם מתעקש דווקא להבין זה בא מהשטן והגויים.

ואין זה דווקא במצות פרה אדומה, אלא כל המצוות צריך לקיים אפילו אם אינו מבין את טעמיהן וסיבתן, ואין האדם צריך לידע מדוע עושים את המצוה אלא איך וכיצד עושים ומקיימים את המצוה, ולהאמין שבוודאי יש טעם לדבר. אמנם יש מצוה לדעת ולהבין את טעמי המצוות וכבר נתחברו ספרים מהראשונים והאחרונים כדוגמת 'ספר החינוך' להסביר את טעמי המצוות, אבל צריך לדעת שחוסר הידיעה אינה סיבה לעיכוב בקיום המצוה.

ופעמים כאשר אדם עושה מצוה או הנהגה טובה, מגיע אליו חבירו ללעוג ממנו ומצער אותו, למה עושה מצוה זו והנהגה זו, אל ירך לבבו אלא צריך לענות לו: 'גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה', כי אני עושה רצון ה'.

שם שם לו חוק ומשפט ושם ניסהו

זאת חקת התורה... ויקחו אליך פרה אדמה תמימה וגו' (יט, ב)

צריך להבין למה כתוב 'חוקת התורה' ולא 'חוקת הפרה', הרי מדובר כאן בהלכות פרה אדומה.

ונראה שרמז גדול רמזה לנו התורה בזה, ויש בכך יסוד גדול בעבודת השי"ת. שכל המצוות שבתורה הן כמו 'פרה אדומה' שגזירה הן מלפני ה' ואין

רשות להרהר אחריהן, אלא מוטל עלינו לעשות המצות בשלימות כמו שציוונו הבורא ית"ש. ו'שטן' רמז למחשבות שבאות וטורדות את האדם בעיצומה של המצוה, ו'אומות העולם' זה רמז לאנשים שמפריעים לו בעשיית המצוה. כי מי שמפריע לעשות מצוה, נוהג בזה מנהג אומות העולם, וע"כ חלילה מלמנוע או ללעוג מאנשים על הנהגה טובה וכדו'.

ומצינו כיצא בזה שכאשר יעקב אבינו הוכיח את בניו שמעון ולוי שהרגו את שכם, אמר להם שזה מנהג הגויים, כדכתיב (בראשית מט, ה): 'שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרותיהם', ופירש שם רש"י: אומנות זו של רציחה, חמס הוא בידכם, מברכת עשו היא, זו אומנות שלו היא, ואתם חמסתם אותה הימנו. הרי לנו ברור שטענתו של יעקב היתה שהם נוהגים כמנהג של הגוי שזהו אומנתו של עשו.

ונמצא שלומדים מכאן שני דברים אלו ביחד, שיש בכל מצוה טעמים במצותו, כולל גם באלו שנאמר בהן לשון 'חק'. ומצד שני לומדים מכאן גם ההיפך, שאף במה שנתבאר טעם המצוה אין לעשות המצוה מחמת הטעמים שיש בה, אלא משום גזירת מלך.

תמימות ושפלות - בהמות הייתי עמך

זאת חקת התורה... ויקחו אליך פרה אדמה תמימה (יט, ב)

אפשר לרמוז: 'זאת חוקת התורה' - כאשר אדם רוצה להתנהג בדרך התורה, צריך לקחת לו מידת התמימות, וגם מידת שפלות רוח, להתנהג בענוה ובפשיטות, ושניהם באים ביחד. שבעל גאווה אינו יכול להיות תמים, שבגלל גאוותו אינו משים לבו לתקן מדותיו ונגעי לבו, ונשאר מלא מומים. רק אדם שהוא שפל בעיניו, הוא יכול להיות תמים, כאשר משים על לבו את חסרונותיו, ומשתדל לתקן את אשר פגם ואז שם לבו להיות שלם בעבודתו ית'.

ומלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא. וכמו במלכותא דארעא יש חוקים כיצד להתנהג, כך להבדיל אלף אלפי הבדלות יש חוקים איך צריך להתנהג בדרך התורה. וזה - 'זאת חוקת התורה', שעל פי חוקי התורה צריך להיות: 'ויקחו אליך פרה אדומה תמימה', שכל אחד ואחד יקח לעצמו מידת הפרה, שכל אחד יחזיק עצמו בעיניו שהוא כמו פרה, שאינו מבין שום דבר, וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים עג. כב): 'ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך', וברש"י שם: כבהמה הייתי עמך, ואני אע"פ שהייתי רואה כל זה, תמיד הייתי עמך ולא זאתי מיראתך. - היינו שדוד המלך ע"ה אמר על עצמו שהתנהג בתמימות כבהמה.

וכשאדם נוהג בשפלות רוח, עי"ז יגיע ל'תמימה', היינו שיגיע למדרגת תמימות, ובכח שתי הנהגות הללו: שפלות ותמימות, יזכה לקיים כל התורה.

הדרכים שבהן זוכים לרוח טהרה

הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער... וכבסו בגדיהם וגו' (ח, ז)

משה רבינו נצטווה מפי ה' לקחת את הלויים מתוך בני ישראל ולטהר אותם בהזיית אפר פרה אדומה, גילוח שערם, וכיבוס בגדים.

ללמדנו שכדי לזכות להתקרב לבורא יתברך צריך להסיר את הטומאה, וכמו שכתב הריקאנטי: סוד הטהרה הוא סוד הפסקת רוח הטומאה, כי לאחר שהוסרו כוחות הטומאה הוא טהור, וזהו סוד: 'העבירו תער על כל בשרם וכבסו בגדיהם והטהרו'.

ולכן בתחילה נטהרו מטומאת מת על ידי הזאה של אפר פרה אדומה, ואחר כך היו זקוקים לגלח את כל שערם, כי השערות הן מקום הקליפות והחיצונים, ויניקתם משורש הדינים (כמובא בכתבי האר"י).

ואחר כך הוזקקו לכבס בגדיהם, כי גם על הבגדים נדבקים הקליפות והמזיקים, כדאיתא בגמרא (ברכות ו, א): הני מאני דרבנן דבלו מחופיא דידהו. ופירש

שם רש"י שבגדי התלמידים בלים ומתקלקלים מהר, אף שאינם בני מלאכה שיבלו בגדיהם, אלא זאת משום שהמזיקים יושבים אצלם ומתחככים בהם.

ובדרך העבודה אפשר ללמוד מכך שצריך להשגיח לא לגדל שער בלורית כמנהג הגויים, ולא ללכת עם שערות גדולות וארוכות, כמו שהביא בספר אמרי שפר (בליקוטים) בשם החוזה מלובלין, על הפסוק (תהילים סח, כב) 'קדקוד שער מתהלך באשמיו', וז"ל: פירוש מי שהוא הולך בשערות גדולות בראשו, ואינו מגלח עצמו הוא סימן על עוונותיו [אשמיו] שהוא בעל עבירה, עכ"ל.

וגם נלמד מכך שצריך להשגיח ללכת עם מלבושים צנועים ונקיים כמנהג ישראל קדושים, וכאותם הבגדים שהלכו אבותינו מבלי לשנות ממסורת אבות, באופן שיהיו בגדים מכובדים נקיים ופשוטים כראוי לבני תורה. בזכות השמירה על אלו הדברים, נזכה לרוח טהרה שיושפע עלינו ממרום.

ומצדיקי הרבים כנוכבים לעולם ועד

וכבס בגדיו הכהן ורחץ בשרו במים ואחר יבוא אל המחנה וטמא הכהן עד הערב.
(יט, ז)

הנה ממצות פרה אדומה רואים אנו גודל ענין הערבות המוטל על כל אחד מישראל עבור כל ישראל בענינים רוחניים, שהרי בפרשת אמור נאסר על הכהנים לחלל כהונתם ולהיטמא אף לקרוביו ולצורך מצוה, ואילו כאן כדי לטהר את הטמא, לא די שמוותרים להיטמא כדי לטהרו, אלא מצוות התורה עליהם להזות על הטמא ולטהרו, על אף שמחמתה הם בעצמם נטמאים, כמאמר הכתוב הנזכר.

ומכאן עלינו להתבונן עד כמה יקר וחשוב ענין זה בעיני הקב"ה, ומוטל על כל אחד להתבונן במה הוא יכול להטיב עם זולתו בענינים אלו, ולא יחמיץ שום הזדמנות המזדמנת לפניו לחזק ברכיים כושלות בעבודת השם.

ואהרן הכהן שהוא ובניו נצטוו במצוה זו, היה רגיל בזה הדבר, ותמיד היה דואג לזולתו בעניני העבודה, ואף ויתר על מדרגות רמות בדבקות בהשי"ת למען

ענין נשגב זה, וכדאיתא בתנא דבי אליהו (רבה פרק יג) יודע היה אהרן שבא דבר גדול לישראל על ידו, והיה קושר חבל של ברזל במתניו, ומחזיר על כל פתחי ישראל, וכל שלא היה יודע לקרות קריאת שמע, וכן מי שאינו יודע להתפלל, היה מלמדו לקרות קריאת שמע ולהתפלל, וכן מי שאינו יודע לכנוס בגופה של תורה היה מלמדו.

ובתוס' בן יחיאל מפרש מאמר זה, ותוכן דבריו, שאף שידע אהרן שאם יתבודד בינו לבין עצמו יתעלה מעלה מעלה עד אין סוף, עם כל זה היה קושר חבל של ברזל במתניו, כדי לעצור פסיעותיו מלהיות בדרגת מעלין בקודש, כדי לזכות את הרבים.

והיינו שאהרן הכהן הבין כי עבודתו לזכות את הזולת לקיים מצוות השי"ת, חביב ויקר לפני השי"ת יותר מעבודתו בינו לבין קונו, על אף שעל ידה יזכה למדרגות גבוהות שלא יזכה בהם על ידי עסקו בזיכוי הרבים, וכיוון שכן הסכים לבטל רצונו מפני רצון קונו, והעדיף לזכות את הרבים מהתעלותו הפרטי.

אבל לאמיתו של דבר רואים מהמשך דברי המאמר הנזכר, שזכות זה של זיכוי הרבים היא המסייע לאדם ומכשירו להתעלות במדרגת הצדיקים, וזה לשונו: ולא אהרן בלבד אלא כל תלמיד חכם המלמד תורה ברבים לישראל לשם שמים, ואינו נושא פנים לעשיר ולעני, אלא מקרא הוא מקריא את כולם כאחת, ומשנה הוא שונה את כולם כאחת, מתוך כך הקב"ה מרחם עליו ונותן בו חכמה ודעה ובינה והשכל, ונותן לו חלק עם הצדיקים אברהם יצחק ויעקב, ועליו הכתוב אומר מעמל נפשו וראה ושבע, בדעתו יצדיק צדיק עבדי לרבים וגו'.

וענין זה ראו אצל כל גדולי ישראל, שחלק חשוב מימי חייהם הקדישו למטרות אלו, ועובדא שמעתי מאחד הנוכחים בשעת מעשה בביתו של הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל שאחד ממעריציו נגיד מכובד בטורונטו, שהה לתקופת מה בארץ ישראל לעניני מסחריו, כשעמד לחזור למעונו בטורונטו רצה להיכנס אליו להיוועץ עמו בעניניו ולהיפרד ממנו, כשהמתין סמוך לחדרו של הגרא"מ זצ"ל פנה אליו אברך אחד ובקשו שיואל בטובו לתת לו זכות קדימה להיכנס אל הגרא"מ, בהטעימו שהנגיד בודאי ישהה שם לזמן מרובה בשביל עניניו, והוא אינו זקוק אלא לברכה קצרה ואינו צריך אלא לדקה אחת, הנגיד הסכים ונתן לו זכות קדימה, הלה נכנס עם בנו בחור צעיר בן ארבע עשרה שנה, ולתדהמת הנוכחים לא מיהר לצאת ושהה בקודש פנימה משך שתי שעות ומחצה, הנגיד שאמור היה להיכנס לא היה ביכולתו להמתין מאחר וחשש פן יאחר את נסיעתו, ובלית ברירה עזב את המקום מבלי להיפרד.

הנוכחים במקום זעמו על האברך, כי זימו בדעתם שהיה זה תרמית, וכבר מתחילה ידע שמדובר בענין הדרוש זמן רב, ובצאתו מן הקודש הביעו לפניו תערומתם על שהעיז לעשות כזאת, אך הלה הצטדק באמרו שלאמיתו של דבר לא נכנס אלא לבקש ברכה על בנו הבחור שעמד לצידו, שעד לפני זמן מה הגה בתורה בהתמדה ובחשק גדול, ולאחרונה נאבד חשקו בתורה, ורצה שהגרא"מ יברכו ששוב יזכה ויתחדש חשקו בתורה.

אך להפתעתו כששמע הגרא"מ במה המדובר הרצינו פניו ונאנת: "אוי וויי אוי וויי דער בחור האט פארלארן דער חשק התורה, סאיז גאר ניט פשוט, מען דארף אים צוריק מאכן דעם חשקות התורה" (-אוי וויי וויי הבחור אבד את חשקו בתורה אין זה דבר פשוט, הבה נחזיר לו את מתיקות התורה) ומיד שאל את הבחור איזה מסכת הוא לומד, וציוה שיביאו ב' גמרות ופתח בלימוד בן שתי שעות ומחצה כדי להחזיר להבחור את החשק בתורה.

רואים מזה חובת המסירות נפש למען עניניו הרוחניים של כל אחד ואחד מישראל, יהיה מי שיהיה אף בחור קטן בן ארבע עשרה, וגם כשמבחוץ עומד נגיד גדול וברצונו להיכנס, כי הרוחניות של הקטן שבישראל ערכם יותר מכל הון דעלמא.

ומלבד מה שכל ישראל ערבים זה לזה, ומצווים אנו לדאוג על ענינים הרוחניים של כל אחד מישראל מצד הערבות שלנו, הרי זה חסד נצחי שמקיימים בזה, שהוא פי כמה מחסד בענינים גשמיים, כי חסד גשמי יש לה גבול ואף שתהיה חסד גדול הרי סוף כל סוף הגוף יש לו סוף, מה שאין כן בענינים רוחניים השייכים לנשמה, כי הנשמה היא נצחית ואין לה גבול וסוף, ואם כן אי אפשר לשער את גדול החסד כשמטיב עם זולתו בעניניו הרוחניים.

וכמו שהמשיל מרן החפץ חיים זצ"ל את החילוק בין הטוב הרוחני להטוב הגשמי, שהטוב הגשמי אף אם יהיה כדור הארץ מלא חטים, ולא יזדקקו אלא לחיטה אחת למשך כל שלושים יום, אף שלא תיגמר אלא אחר אלפי אלפים שנים, הרי סוף כל סוף תבוא לידי סיומה, מה שאין כן הטוב הרוחני אינו נפסק לעולם ולעולמי עד.

יעזור השי"ת שנזכה להיות ממצדיקי הרבים, ולזכות לכל הטוב הראוי לבוא עליהם.

טיב השיחות

חייב אדם לטהר עצמו

השבת, מלבד פרשת השבוע קוראים בתורה אף בפרשת פרה, שהיא השלישית בסדר הארבע פרשיות שקבעו חז"ל לקרוא בשבועות אלו, וטעם הדבר שמשמיעין כעת על טהרת הפרה, הוא היות וכשבת המקדש היה קיים כבר היו הרחוקים מירושלים יוצאים מביתם לעלות לרגל ולהקריב את פסחם, על כן היו מזכירים להם להיטהר מטומאתם בכדי שיוכלו להקריב את הפסח במועדו ולא יידחו לפסח שני.

אכן, כהיום הזה שלדאבוננו אין לנו את בית המקדש בבניינו כיצד זוכים אנו לטהר את עצמנו לקראת הרגל?

אלא אמרו בספרים הקדושים שעל ידי שאנו עוסקים בפרשה זו זוכים אנו לטהרה וקדושה, וראה בספה"ק 'מאור ושמש' (פקודי) שכתב בזה הלשון: "וכן מצינו שכן צוה לנו הקב"ה שעסק התורה יהיה חשוב לפניו יתברך שמו כאילו עשינו המעשה בידינו, כי כך אמרו חז"ל (מנחות קי, א) 'זאת תורת העולה כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה', וכן כמה וכמה מצוות שאינם מצויים בזמן הזה אזי עסק תורתנו הוא במקום המעשה, דהיינו מצינו שנצטוונו לקרות פרשת פרה קודם פסח ושאר דברים כיוצא באלו שמפורש הרבה בגמרא ובמדרשים שעסק התורה הוא חשוב ומקובל לפניו יתברך שמו כאילו עשינו הדברים עצמן בפועל ממש, רק שצריך לזה כוונת הלב לכוון בעסק התורה באהבה ויראה גדולה כדי להמשיך הקדושה הזאת עלינו כמו בעת שהיה הדבר בפועל".

בדרך זו כתב גם בספה"ק 'עבודת ישראל' (פרשת פרה) וזה לשונו: "והנה בשבת פרשת פרה הקדימו לקרות פרשת פרה לפרשת החודש שיש בה טהרתן של ישראל כמ"ש בגמרא (ירושלמי מגילה ג, ה). ופירוש הענין, דבזמן שאין בית המקדש קיים דבר שפתינו לרצון לפני אדון כל כאילו קיימנו והקרבתו הקרבנות וגם הפרה בהזאת שלישי ושביעי. ועל ידי

קריאתה על כל פנים נטהר טהרה רוחניות לכבוד הרגל הבא עלינו. וזה הרמז איתא בפסוק (במדבר יט א-ב) וידבר ה' אל משה ואל אהרן זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר, דהיינו שיהיה זמן שדי באמירה לכד כאשר אין בית המקדש קיים. וזה אשר צוה ה' לאמר."

אף גם בספה"ק 'אוהב ישראל' (פרשת פרה) דרך בדרך זו, ולשון חכמים מרפא: "ענין קריאת פרשת פרה הוא ע"ד (הושע יד, ג) ונשלמה פרים שפתינו. כי בזמן שבהמ"ק היה קיים היה לנו אפר פרה לטהר אותנו. ועתה בעוונותינו הרבים שאין לנו אפר פרה אנו מטהרין את עצמינו בהתורה". וכן עוד רבות בספרים הקדושים ולא נקטנו כאן אלא בכמה מן המקומות בהם מוזכר דבר זה וראה שם עוד.

'מה מקוה מטהר'

ומדעסקינן בפרשת פרה - טהרה אמרנו להביא כאן מעשה נפלא שהתרחש בישיבתו של הגאון המפורסם רבי משה שמואל שפירא זצוק"ל, אותו סיפר לרבינו שליט"א הגאון רבי אהרן שליט"א בנו של הראש ישיבה זצ"ל, המוכיח עד כמה יקרים וחביבים המה ההתאמצות והיגיעה בכדי להרבות טהרה וקדושה.

ישיבת 'באר יעקב' נודעה והתפרסמה כאחת מן הישיבות הליטאיות המצוינות ביותר, רוב רובם של הבחורים היו ליטאיים, אך מצוי לפעמים כמה בחורים חסידיים, שמעדיפים מסיבות שונות ללמוד בישיבות ליטאיות כידוע.

באחד המחזורים נכנס לישיבה בחור חסידי מופלג מאוד בתורה ויראת שמים, ששמעה של הישיבה הטובה הגיע לאוזניו וחפץ להתעלות בה. ראש הישיבה נהנה מאוד מבחור זה, שקידש שם שמים גם בתורתו הגדולה, וגם בהתנהגותו ודרכי חייו במידות טובות ודרך ארץ, ויראת שמים החופפת עליו תמיד.

דרכו של אותו בחור כפי שהתחנך בביתו היתה להקפיד על טבילת מקווה מדי יום ביומו לפני תפילת שחרית! - באותם זמנים היה המקווה

סגור באמצע השבוע, לא היה בו צורך כי אם בערב שבת קודש... אך הבחור לא היה יכול שלא לפתוח את יומו בטבילת התקדשות, המוסיפה קדושה וטהרה עצומה על האדם!

הוא סידר אפוא לעצמו את הטבילה היומיומית! - הישיבה היתה ממוקמת רחוק מן המקווה, והבלן גר רחוק עוד יותר, אך הוא היה צועד מדי בוקר מרחק רב עד ביתו של הבלן כדי לבקש את המפתח, והולך לטבול במקווה שהיתה קרה וצוננת בימות השבוע... וחוזר שוב לבית הבלן כדי להחזיר את המפתח, ומשם צועד רגלית חזרה אל הישיבה.

הסיפור כולו גזל ממנו זמן רב מדי יום, והיה מגיע אל היכל הישיבה בערך בשעה שבע, לאחר מבצע יומי לא קל... - אבל הכל היה שווה לו, בשביל אמונת הקדושה והטהרה העצומה שמשפיעה טבילת המקוה על האדם.

בחודשים הראשונים של הזמן הקפיד אמנם ללכת למקוה מדי יום, אבל בהגיע החורף הקשה נעשה המבצע מסובך יותר, הדרך הארוכה בצינת בוקר חורפית לא היתה קלה כלל ועיקר, הטבילה לאחריה במקווה קרה וצוננת קשה שבעתיים. ומאידך, הוא גם התרגל מעט לדרכי החיים ולהוואי החיים שבישיבה הליטאית, והוא החל תוהה בינו לבין עצמו, למה לי להיות כאן שונה מכולם?... לקום בשעה מוקדמת כל כך לפני כל הבחורים, ולצאת מדי בוקר למבצע מורכב שכזה... למה לי להשקיע מסירות נפש שכזו בשביל מקוה? - הוא החל לזלזל בדבר, מתחילה הפחית והלך רק פעם ביומיים, ולאחר מכן רק בשני וחמישי, עד שפסק לגמרי ללכת למקוה...

הבלן שם היה איש חסיד נאמן, ובפגישתו עם הראש ישיבה קבל בפניו על מנהגו היפה של אותו בחור, שהיה מקפיד בתחילת השנה לבוא כל יום ולבקש מפתח בשביל טבילת טהרה והתקדשות, והנה לאחרונה פסק כבר מלהגיע...

עוד באותו היום קרא ראש הישיבה הגה"צ רבי משה שמואל לאותו בחור, ושאלו במפגיע מדוע זה הפסיק ללכת למקוה? הבחור ענה שזה קשה לו מדי, ופירט בפניו את כל הקשיים הכרוכים בזה.

אך ראש הישיבה לא הסכים! "א חסידישער בחור וועט קומען ביי מיר אין ישיבה צו קיילע ווערן? חלילה וחס!" [- וכי על כך בא בחור חסידי בישיבה אצלנו, בכדי שיתקלקל פה? חלילה וחס!].

הוא הורה לבלן לשכפל במיוחד מפתח של המקוה עבור הבחור מכספי הישיבה, וכמו כן ציווהו לחמם את המקוה מדי יום ביומו במיוחד בשביל אותו חסידישער בחור, על חשבון קופת הישיבה! - הוא טען שהישיבה צריכה לדאוג לכל בחור להתעלות חינוכו על פי דרכו (משלי כב, ו), ואם דרכו של אותו בחור היא לפתוח את יומו בטבילת מקוה לפני התפילה, שכך קיבל והתחנך בביתו ובקהילתו, והרי הוא נמנה בין תלמידי הישיבה. - הרי שמחובתה של הישיבה להסדיר לו אפשרות טבילה, איני יכול לאפשר לחסידישע בחור להתקלקל אצלי בישיבה!!!...

זו היא דוגמא של ראש ישיבה מורם מעם, הצועד בדרך אמת! הוא היה בהחלט יכול ללעוג מזה, או במקרה היותר טוב להעלים עין... אבל הוא הלך בהיפך, הוא הדריך את הבחור להיות חסידישער! ולא לשנות את דרכו!!!

טהורים ירשוה ויקדשוה

"בשעה שעלה משה למרום מצא להקדוש ברוך הוא עוסק וספרו בידו, ועוסק וקורא הפרשה זו בפרשת פרה אדומה - זאת חוקת התורה. ולמה? אמר הקדוש ברוך הוא: **איני עוסק אלא בטהרתן של ישראל!**"

הלשון המובא לעיל הוא מתוך דברי חז"ל בפסיקתא רבתי (פרה - פיסקא יד), ואחר שרואים את דברי המדרש, דומה הדבר שאין כל צורך להוסיף ולבאר את גודל חשיבות ונחיצות עניין הטהרה לישראל, כי אם הקב"ה עצמו עוסק בטהרתן של ישראל הרי זה סימן לבנים לידע עד כמה צריך להיזהר בזה.

הרי כל העניין שקבעו חז"ל לקרוא את פרשת פרה בשבת זה ולא בשבת הבאה, גם היא מעידה על גודל החשיבות והמשקל הכבד שהעניקו חכמינו לנושא הטהרה, שהרי על פי סדר הדברים צריכין היו להקדים את פרשת החודש לפני פרשת פרה, דהא פרשת החודש שייכת לראש חודש ניסן ואילו שריפת הפרה לא היתה אלא למחרתו ביום השני

לחודש ניסן, אלא אמרו בירושלמי (מגילה כה, ב ומובא ברש"י מגילה כט, ב):
 "ולמה פרה קודמת, מפני שהיא טהרתן של ישראל, וראוי דנהדר בטהרה,
 לכך מקדימין".

מי מטהר אתכם

הזמן גרמא בשבת זו להתחזק ביותר ולעורר בעניין הטהרה בכלל ובטהרת
 המקוה בפרט, שגדולה מעלת טהרת המקוה לטהר את הטמאים
 באופן הנעלה ביותר, בין מטומאת הגוף ובין מטומאת הנשמה, וכבר אמרו
 במתניתין (יומא פה, ב): "אמר רבי עקיבא: אשריכם ישראל, לפני מי אתם
 מטהרין, מי מטהר אתכם - אביכם שבשמים, שנאמר 'וזרקתי עליכם מים
 טהורים וטהרתם', ואומר 'מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים
 - אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל".

הגה"ק בעל ה'ראשית חכמה' זי"ע (בשער האהבה פרק יא), כאשר הוא
 מעורר על חיוב הטבילה במקוה כהכנה לפני התפילה הוא כותב
 דברים המלהיבים כל לב ונפש בשבח ובמעלת טהרת המקוה, וראוי לנו
 להביא כמה מרגגיתין טבין מבין השיטין, וזה לשונו: "הנה הטהרה על ידי
 הטבילה הוא סיוע גדול לידבק האדם נפשו באלקיו ובעבודתו, שבהיותו
 טמא הטומאה מטמטמת לבו של אדם, ועיקר האהבה והדבקות תלוי בטהרת
 הלב מהמחשבות הזרות, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים נא, יב) 'לב
 טהור ברא לי אלקים'. וכן כתב רבינו תם ע"ה בספר הישר, כי טהרת הגוף
 יחדש טהרה בנפש, ובהיות הגוף טמא בודאי יגיע קצת פגם לנשמה ואי
 אפשר שיכוון כראוי בלי שתבלבלו מחשבה אחרת".

ובתוך הדברים מבאר ה'ראשית חכמה' את משנת הטהרה דרבי עקיבא,
 ואומר שאין המשנה עוסקת כאן בב' מיני טהרות אלא בטהרה
 אחת בלבד, ועל ידי שמטהר את גופו במי המקוה הריהו זוכה שהקב"ה
 מטהר את נשמתו, וראה את המשך דברי קדשו: "והבן בזה מה שנאמר 'מה
 מקוה מטהר הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל', דהיינו
 טהרת נשמותיהם הדבקות בשמו, נמצא הטובל הוא דבק בה' ממש לטהר
 גופו ונפשו, גופו במים ונפשו ברוחניות השם השורה שם, ובה לא יזיקהו

אפילו יהיה המים קרים כי מאחר שהוא דבק בה' אי אפשר שיבוא לו היזק, כמו שאמר המשורר (תהלים צא, כ), 'אומר לה' מחסי ומצודתי וגו' כי הוא יצילך מפח יקוש', דהיינו צנים פחים. וכן שאר המזמור, 'כי מלאכיו יצוה לך וגו' על כפים ישאונך פן תגוף באבן רגליך' ושאר המזמור".

בלא טהרת המקוה לא ישיג גופי תורה ומצוות

בעניין זה ראה דברים חוצבי להבות אש שכתב בספה"ק 'מאור ושמש' (פרשת אמור) וזה לשונו: "בלתי אפשר לידע מה היא יראה, שילמוד ויתפלל וירתת ובזיע, כי אם שיהיה נזהר בטבילת עזרא. ואם הוא לומד או מתפלל ואינו נזהר בטבילה זו, אי אפשר בשום אופן להגיע לגופי תורה ומצוות. ואם הוא לומד ספרי קבלה והוא בלתי טהור, יוכל לבא חלילה על ידי זה לידי אפיקורסות".

"ובזמנים הקודמים שהיה דבר ה' יקר בימים ההם ולא היו יודעים מיראת הרוממות כלל, זאת היה מחמת שהיו לומדים תורה ולא נזהרו בטבילה זו, והכת שבתי צבי ימ"ש שהיו אז בימים ההם, ומזה נעשו אפיקורסים שלמדו ספרי קבלה בטומאת הגוף, והיה העולם שם עד שבאו שני המאורות הגדולים לעולם, הבעש"ט הקדוש ואדמו"ר הר"ר אלימלך נבג"מ, והם פתחו שער לה' צדיקים יבואו בו שלא יהרהר אדם שום הרהור תורה עד שיטבול עצמו".

עוד כתב שם ב'מאור ושמש': "הכלל העולה מזה, מי שהוא לומד פשטות התורה בלתי טהור, אזי אינו יכול להשיג בשום אופן מה היא 'יראה', ומי שהוא לומד ספרי קבלה ואינו זהיר בטבילה זו יוכל לבא חלילה לידי אפיקורסות, והוא מטמא נפשות ישראל הנגזרים אחריהם. אבל אם האדם מקדש ומטהר עצמו מקטנותו, וכל ימיו הוא לומד על טהרת הקודש, הוא משיג יראת הרוממות והוא יכול לקרב את נשמות ישראל להבורא ב"ה, ולהכניסם בגופי התורה ומצוות ויראת שמים, ואור קדושתו מופיע על תלמידיו ותלמידי תלמידי ההולכים בעקבותיו עד סוף כל הדורות. ועינינו הרואות אשר עדיין זורח בעולם אור קדושות שני המאורות הנ"ל".

ש'בת ב'ז ת'טהר

ואם שהדברים נכונים בכל ימות השנה ולגבי כל דבר שבקדושה, הרי שעל אחת כמה וכמה נאמרו הדברים על הטבילה בערבי שבתות וביום השבת קודש גופא, וכדאיתא ב'שער הכוונות' (דרושי קידוש ליל שבת, דרוש א ענין השולחן), שצריך האדם לטבול במקוה גם בערב שבת בכדי להבדיל בין ימות החול לקדושת השבת, וגם ביומא דשבתא בכדי להמשיך עליו הקדושה העליונה של יום השבת שגדולה מקדושת ליל שבת קודש.

על פי זה נבוא לפרש את דברי המשורר בזמר הקדוש של 'כל מקדש' המושר בליל שבת, שם כתב הלשון: "טהורים יירשוה ויקדשוה", ויתכן לומר שהיתה כוונתו לומר, כי רק אלו המטהרים ומקדשים עצמם לכבוד שבת קודש, המה זוכים לרשת ולטעום מצוף קדושת והארת השבת קודש, ליהנות מזיווה ולשבוע מטובה.

לטהר טמאים לטמא טהורים באומר קדוש

פרה אדומה בזמן הזה - הכיצד

שאלו את הבעל שם טוב ז"ל (חוקת), ילמדנו רבינו, מצות פרה אדומה הרי היא מצוה נדירה, ולא רק בזמננו שבעונותינו הרבים חרבה בית מקדשנו ותפארתנו, אלא אפילו בזמן שעמד הבית על מכונו הרי שרק לעיתים רחוקות הזדמן לקיים מצוה זו של שריפת פרה אדומה, עוד ענין פלאי יש בה והוא שהיה מטהר טמאים ומטמא טהורים, ואנו הרי יודעים שכל מצוה הוא ענין נצחי שנוהג בכל עת וזמן, אם כן, במצוה נדירה ופלאית זו מה יש לנו ללמוד הימנה לעבוד את השם יתברך.

ומן הראוי להביא לכאן כמה קטעים, כדי שנלמד ממנו איך לעבוד את השי"ת.

וכה הם הדברים (בעש"ט עה"ת): נודע מה שאמר הבעש"ט ז"ל, ששאלוהו על ענין 'פרה אדומה' היכן היא רמוזה, לבא מזה לעבודת השי"ת תמיד וכו'. והשיב הבעש"ט זלה"ה שזהו ענין הגבהות. שמתחלה אם האדם מתנהג בדרך לא טוב והוא רחוק מהשי"ת, התחלת תיקונו הוא מצד הגבהות ו'שלא לשמה' כמו להתפארות, או בשביל שיזכה לעולם הבא, שזהו גם כן גבהות נסתר, שחושב שראוי שישלם לו השי"ת שכר על מעשיו, וחושב את עצמו שעושה איזה דבר למענו ית"ש.

ובאמת מצידנו בלתי כח הבורא מה אנו, והאיך יתכן לקבל שכר, רק שמתחלה אי אפשר לבא לזה, וח"ו ישאר בחיצוניות, והותר לו לאחוז בגבהות ו'התפארות' ויעשה שלא לשמה, ומתוך שלא לשמה יבא לשמה (פסחים נ, ב). אבל ב'לשמה' צריך להיות זך ונקי מכל סוג גבהות, כי אם יתערב בו גבהות ח"ו - תפסול העבודה. נמצא הגבהות מטהרת הטמאים הרחוקים מהשי"ת, ומטמא את הטהורים שנתקרבו כבר להשי"ת וכו'.

ומוסיף שם: והענין הזה אפילו בצדיקים שכבר הם טהורים הוא נוהג תמיד על דרך הנ"ל, שצריך להתקרב להשי"ת בגבהות ו'שפלות'. כי קודם שרוצה האדם להתקרב להשי"ת על ידי איזה מצוה גדולה ותורה או תפלה, נמצא שעדיין הוא מרוחק, ונמצא שלערך הקירוב שיתקרב ויתקדש אחר כך על ידי העובדא שעתיד לעשות, נקרא עתה על דרך הכינוי 'טמא' ומרוחק מהשי"ת, ואי אפשר להתקרב להשי"ת אם לא יהיה לו 'גבהות' וכו'. כמאמר רבותינו ז"ל במשנה (סנהדרין לז, א), למה נברא אדם יחידי שצריך לומר עלי העולם עומד כו', דאם לא כן, יאמר לו יצרו שאתה אינך ראוי להתקרב אליו על ידי עובדא זו, לזה צריך להשתמש בגבהות, ושיגבה לבו בדרכי ה' להתקרב דווקא. ובאמת הוא 'שפלות' כמו שאמרנו לעיל, רק שדומה לגבהות נגד היצר הרע שרוצה לפתותו מצד מצוה שמצוה להיות שפל וכו'.

ואחר כך בעת העובדא שעושה, אז אחר כך צריך להיות נשמר מכל צד גבהות, וישפיל את עצמו לפני השי"ת ולפני כל, וזה 'קטנות שבקדושה' וכו'. והגבהות נקרא 'פרה', שמפרה ומגדיל דעת האדם, וגם 'אדומה' מצד הקליפה. על כן צריך להשליך אל תוך שרפת הפרה 'עץ ארז

ואזוב ושני תולעת', דאמרינן בגמרא (מדרש תנחומא מצורע ג) מי שהתגאה כארז וכו' ישפיל כאזוב, ע"ש.

והיינו: 'פרה' רומזת למדת הגבהות' - שמפירה ומגדיל דעת האדם, ומדה זו של גבהות לכשעצמה היא מדה מגונה מאד, אך בעת שהאדם הרחוק מעבודת השי"ת נתעורר לכו לשוב אל ה' ולעבדו, אך לגודל ריחוקו קשתה עליו העבודה, ואינו יודע כיצד יוכל להתקרב אל ה', אזי העצה היא שבתחילת עבודתו יעבוד את ה' מצד הגבהות, דהיינו או בכדי להתפאר, או בשביל שיזכה לעולם הבא שגם זה הוא מדה של גבהות נסתרת, משום שחושב שראויים מעשיו שישלם עליהם השי"ת שכר, ומחשיב את עצמו שעושה איזה דבר למען השי"ת, והאמת שבלתי כוחו של השי"ת מה אנו ומה כוחנו, ואיך יתכן לקבל שכר על מעשינו, אמנם בתחילת העבודה אי אפשר לבא לזה וח"ו עלול להישאר בחיצוניות, על כן הותר לו לאחוז במידת הגבהות וההתפארות ומתוך שלא לשמה יבא לשמה, אבל כשהאדם זוכה וכבר הגיע למעלה שעובד את ה' לשמה, אז צריך להיות זך ונקי מכל סוג גבהות, כי אם ח"ו יתערב בו גבהות אזי תיפסל עבודתו.

נמצא, כי מדת הגבהות מטהרת הטמאים הרחוקים מהשי"ת, ומטמא את הטהורים שהתקרבו כבר להשי"ת, שאם חלילה יתערב בהם גבהות יתועב לפני ה', ודבר זה שייך אף בצדיקים הרוצים להתעלות עוד ולהוסיף דרגה על דרגותיהם, אזי נחשבים לטמאים לעומת דרגה עליונה זו שעתידים להתעלות, וצריך אף להם להשתמש בעצה זו של גבהות, שיגבה לכו בדרכי ה' ובזה יתקרב אל השי"ת, ואז הגבהות מטהר את הטמאים, אבל מיד כשיגיע לידי מעשה ישפיל עצמו לפני השי"ת ולא ידמה לו שהוא גדול מחבריו שאינם עומדים בדרגה זו, שלא יהיה מטמא את הטהורים.

והענין בזה הוא שלא יהיה מצב בו כבר ירגיש האדם סיפוק בעבודתו בתורתו ותפילתו ובשאר מעשיו הטובים, כי האיש אשר הוא מרוצה ממעשיו הרי אין תקוה ממנו שיתעלה עוד למדרגות יותר גבוהות ממה שהוא עומד.

ולכל הפחות לא יגרע מאלו העוסקים במסחר שלא ראינו מי שהרויח הרבה כסף שיחליט בדעתו כי כבר יש לו די והותר ומעתה יעביר

את ימיו ושנותיו בשינה ומנוחה, כי אדרבה כל כמה שיש לו יותר הרי כך גדל גם תאוותו ותשוקתו להרויח עוד ועוד, וכמו שאמרו חז"ל מי שיש לו מנה רוצה מאתיים, ואמרו עוד אין אדם מת וחצי תאוותו בידו.

אם לא ישים האדם על ליבו לעבוד על כך ולשקול תמיד בפלס את מעשיו, הרי יכול להיות מציאות כזאת שאף בהגיעו לגיל הגבורות עדיין ישראל באותה דרגה והשגה שהיה לו בהיותו בחור בן שמונה עשרה, אף אם יזכה ללמוד הרבה ולהתפלל בכוונה ולעשות מעשים טובים במשך כל שנות חייו, אך כל עוד שהיה מרוצה כל הזמן ממצבו הרי לא יתכן שהתעלה בדרגותיו, וכמה גדול הצער על איש כזה שנשאר תמיד עם אותם ההשגות שקנה לעצמו בהיותו בחור צעיר.

בואו ונחשב חשבוננו של עולם

מסופר על חסיד אחד שנסע לרבו למשך תקופה ארוכה להסתופף בצילו ולקנות ממנו דרך בעבודת ד', כאשר חזר לעירו לא ראו אצלו שינוי מיוחד באופן עבודתו, ולכששאלוהו מה למדת אצל רבך במשך תקופה כה ארוכה שנעדרת מביתך, ענה ואמר: אמנם לפני נסיעתי ג"כ עבדתי את ד' יומם ולילה בתורה ותפילה ושאר מעשים טובים, אלא שתמיד הסתובבתי עם הרגשה מרוממת מאד וחשבתי לעצמי כי כפי ראות עיני איני יודע איך יוכל הקב"ה לשלם לי על כל מעשי הטובים, ורק זאת היתה בלבי כי הלא הקב"ה הוא מלך גדול והוא כל יכול ובודאי שיש לו ג"כ את היכולת לשלם לי שכרו עבור כל מעשי הטובים.

אכן כעת משחזרתי הנה הרי כל אימת שאני עורך חשבון לנפשי נוכח אני לראות עד כמה שאני אפס ואין וכמה הריעותי במעשי, עד שאני עומד ומודה להקב"ה על כל רגע ורגע שהוא משאיר את התקרה לעמוד על מקומה ואינו מפילה על ראשו של חוטא כמוני.

וכמוכן שצריך משנה זהירות בכך שלא יכנס ח"ו למצב של עצבות ומרה שחורה, שבזה הרי ברח מאש קטנה והכניס את עצמו לאש גדולה. אלא שצריך בזה את המשקל הנכון שיהא באופן המעוררו וממריצו לעבודת ד', וכמו ששמעתי מהגה"צ ר' נטע פריינד זצ"ל שאמר בשם צדיקים לפרש

מ"ש (עיי' מנחות פו, א) 'כתית למאור ולא כתית למנחות' שאם בא אדם לידי שברון לב בעת שהוא עושה חשבון בעצמו האיך שהוא נראה, יראה עכ"פ שכתוצאה מכך יבוא לידי הארה בעבודת ד' שמעתה יחדש כנשר נעוריו ויזרז את עצמו יותר בעבודתו ית', ולא שח"ו יבוא ע"י כך למנחות שיתייאש לגמרי וירפה את עצמו גם מכל מה שהיה עושה עד עתה.

ושמעתי לפרש ג"כ את הפסוק (בראשית ד, ז): אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ, אם תיטיב - שתחשוב כל הזמן עד כמה טובה הנהגתך בעבודת ד' - שאת, הרי תוכל לבוא לידי גאווה ח"ו, ואם לא תיטיב - שתחשוב כל הזמן על חלק השלילי שבך - לפתח חטאת רובץ, כי מחשבות כאלו מסוכנים מאד שמעתה כבר לא יהיה זהיר כל כך בחשבו לעצמו שכבר בין כך הוא אבוד, אלא העצה היא: נע ונד תהיה בארץ, דהיינו שתלוי לפי המצב, שאם בא אליו היצה"ר בהרהורי גאווה וגסות רוח אזי יתבונן לעצמו עד כמה שאין עבודתו שלימה ויעשה חשבון בנפשו על כל מעשיו הרעים, 4אך אם בא היצר ומנסה להפילו ברשת הייאוש והעצבות ומרה שחורה הרי עליו להתבונן בחלק החיובי שבו ויהיה שמח בחלקו על כל מה שזכה לעשות הטוב בעיני ד'.

העולה לנו מהאמור, שכל מצוה, אפילו אם היא מוגבלת בזמן ובמעשה כדוגמת פרה אדומה, שהיא מצוה שקיומה המעשי נדירה מאד, אך פנימיות המצוה נוהגת תמיד ללא שום הגבלה ומיצר.

עולם שנה נפש

אולם נוסף לנו מזה עוד יסוד גדול בכללות עבודת השי"ת. דהנה ידוע שישנם ג' דברים שהם יסודות הבריאה: עולם שנה ונפש (עיין ספר יצירה באריכות):

"עולם" - עניינו שאם אדם בא למקום קדוש, כגון בית המקדש או שאר מקום קדוש - הוא מתעורר שם יותר מחמת קדושת המקום.

"שנה" - אלו ימים מיוחדים בשנה שהם גבוהים יותר מסתם ימים, כגון: שבתות, ראש השנה ויום הכיפורים, וכן שאר המועדים שהם ימים מסוגלים הגורמים להתעוררות האדם ולקירבת אלוקים.

"נפש" - יש בנפש האדם איברים שהם יותר חשובים - המוח והלב, משום שבהם שוכנת הנפש האלוקית.

כל אחד מהדברים המיוחדים הללו - המקום, הזמן והנפש - מעורר את האדם להתקרב יותר אל בוראו. כך היא צורת בריאת העולם, ולכן בוודאי שאדם המתעורר במקומות ובזמנים מיוחדים - דבר גדול הוא מאוד, כי רואים על ידי זה שנפשו שייכת למקום ולזמן דקדושה, ולכן יודה האדם לה' מאוד על שזכה להרגיש זאת.

כל העתים שווים לטובה

אמנם לפי מה שלימדנו רבנו הבעש"ט במצות פרה אדומה, הרי שעלינו ללמוד על כל חלקי עבודת ה', שיתכן שאותה עבודה כלפי האחד מעלה אותו לקרבה גדולה לבורא יתברך, בבחינת לטהר טמאים, ואילו כלפי השני עבודה זו היא ירידה עבורו, כי נצרך הוא לעבודה יותר גדולה והעבודה הקטנה בשבילו הוא בבחינת לטמא טהורים, ועל האדם מוטל להגיע למדרגה היותר עליונה בעבודת השי"ת.

על כן יש לנו לדעת שישנו דרגה שהיא גבוהה מהדרגה הקודמת שמנינו, דבאמת הבורא ברוך הוא ממלא כל עלמין (זוה"ק ח"ג רכה, א; תיקו"ז הקדמה ה, א), והוא בגו כל עלמין, ומקיף כל עלמין, ולית אתר פנוי מיניה (תיקו"ז תיקון נז), כי 'מלא כל הארץ כבודו' (ישעיה ו, ג) והוא נמצא בכל העולם בשווה ממש, ולפי זה עלינו לדעת, שישנה עבודה היותר גדולה מהעבודה לפי המקום והזמן, והיא: לחיות בצל האמונה בבורא ללא שום הבדל של מקום ושל זמן, לדעת כי לית אתר פנוי מיניה, ממילא אין לנו שום סיבה וענין לעבוד את הבורא במקום או זמן אחד פחות או יותר מהמקום או הזמן האחר, כי הבורא נמצא בכל מקום בשווה ממש. וכמו שציווה רבי יוחנן לפני מותו (ברכות כה, ב), "הלוואי שיהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם", והיינו שכל הזמן יראה האדם את הבורא לנגד עיניו ומרגישו כעומד לידו ממש, כמו שמרגיש כשבשר ודם עומד לפניו.

ולמרות שישנם זמנים ומקומות המסוגלים יותר לעבוד ולהתקרב אל השי"ת, אמנם ידוע שהיו צדיקים שכל יום מימיהם היה אצלם

בבחינת ראש השנה ויום הכיפורים, וכן בבחינת שאר מועדים ושבת וראש חודש וכו', ודבר זה צריך האדם להתייגע, שבסופו של דבר עליו להגיע למדריגה כזו שהמקום וכן הזמן לא יהיו שונים אצלו, אלא בכל זמן שיהיה ובכל מקום בעולם שיימצא ירגיש שהבורא נמצא סמוך אליו, וכל העולם כולו הוא בית אלוקים גדול, כדרך שאנו רואים במצות פרה אדומה שהיא קיימת בכל העתים והזמנים. וזוהי תכלית העבודה, להגיע אל האמונה והעבודה בשלימות ממש בלי שינוי גבולות וזמנים.

ונסיים דברינו בתפילה ובקשה מאת הבורא ית' שנזכה ללכת בדרכי ישרים ולהתעלות מדרגה אחר מדרגה ושלא יהא שום שמץ ופגם בעבודתינו אכ"ר.

לטמא טהורים כדי לטהר טמאים

השמועה על בואו של הנגר המפורסם מהעיר הגדולה עשתה לה כנפיים בקרב כל אנשי הכפר.

כולם הגיעו ובאו מגדול ועד קטן לחזות בפני האומן הגדול המתקן כלי עץ מיוחדים לכל כפרי הסביבה כבר שנים רבות, ועתה הגיע לבקר בכפר כדי לראות את כלי יגיעתו איך הם נראים.

בעת המעמד הגדול של קבלת הפנים הנרגשת, הכריז הנגר לאזני כל בני הכפר, כי מתכונן הוא לפתוח כאן בקרוב קורס מיוחד לבני הנוער המצויינים והמוכשרים, כדי ללמד את אומנות העץ ותורת הנגרות.

ואכן, תוך זמן קצר נלקטו ונאספו אליו קבוצה איכותית של נערי הכפר, אשר מתעניינים במלאכת העץ, והנגר הנערץ והמפורסם התחיל ללמד אותם את כל המלאכה לשלביה בסבלנות ובמיומנות.

הקבוצה שקדה על הלימודים ואט אט קלטו את הדרך כיצד לבחור עצים מתאימים, לנסר, לחתוך, להדביק וכו' וכו'.

הנגר המורה, לכל תלמיד יעץ והקשיב והביע התעניינות והרעיף מחמאות ודברי שבח, פרט למשה, התלמיד השקט והמוכשר, שמעולם לא פרגן לו מחמאה על הישגיו, תמיד השתדל המורה רק למצא לו חסרונות ולהעיר לו.

כך נמשך מצב זה יום אחרי יום, אשר כלל הלומדים נהנו מהתייחסות אוהדת והרעפת שבחים על כל הישג קטן, ורק משה, שהיה נראה כמצליח יותר בהבנת העבודה, זכה בכל יום ובכל שעה רק לקיטונות של ביקורת ותלונות על כל שגיאה ומכשול קטן, ועל הצלחותיו - לא קיבל שום עידוד.

ביום מן הימים פנה משה השקט אל הנגר הגדול, ובהביעו דברי התנצלות ואי נעימות ביקש להבין מדוע נגרע חלקו משאר חבריו, למה מקבל הוא יחס כה קפדני וזועף ואינו נהנה לעולם ממילה טובה ומחמאה..

המורה הנגר קרבו אליו, חבקו בחום אל לבו, וכך לחש לו לאזנו בשקט:

"תלמידי יקירי משה'לה!, האמן לי כי אוהב אני אותך יותר מכל בני הקבוצה! חביב אתה עלי מאד, ורק כך בחרתי מכל הנערים!

"את כישוריך הנפלאים גיליתי מיד ביום הראשון, וראיתי כי מבין כולם - אתה תצמח ותגדל להיות הנגר הגדול והמפורסם בדור הבא!

"ועתה, הבן נא אותי, אילו בחרתי להחמיא לך על כל הצלחה קטנה, ולשבח אותך על כל התקדמות, כי אז היית נעצר במקום הזה, ולא היית מתאמץ להגיע ליותר, רק בגלל אהבתי אותך, בגלל שאני חפץ באמת בהצלחתך העתידית, עשיתי את עצמי מתרחק ממך, זעפתי לך פנים, נתתי לך להשתדל ולהתקדם עוד ועוד, ועתה - לך בכוחך זה ותצליח!".

מרחוק - ה' נראה לי

בפרשת פרה אנו מבחינים בדבר מאד מעניין -

זאת חוקת התורה, ויקחו אליך פרה אדומה, והזה מדמה לטהר טמאים.

והלא מעשי הפרה - מעשי טהרה הם, מטרתה - לטהר ולקדש, והנה מצאנו שהמתעסק לשרוף את הפרה - הוא בעצמו נטמא!

הפלא ופלא. הוא עוסק במלאכת טהרה לטהר את האחרים, ולא זו בלבד שהוא אינו נטהר ג"כ בעבודה זו להדבק במעשה הטהרה, אלא להיפך - הוא בעצמו נהיה טמא!

מסביר בספה"ק "נועם אלימלך", כי הרמז במצוה זו הוא לבעלי התשובה. **בעל** התשובה שעוזב את חטאיו ומתקרב אל בוראו, מתעסק הוא במלאכת טהרה, וחביב הוא מאד לפני הקב"ה.

אך כמשל הנ"ל, הקב"ה אינו רוצה שיישאר כך במצבו לעד, אלא להתעלות יותר ויותר במעלות הטהרה והקדושה, לפיכך מסתיר הקב"ה את פניו כביכול, נדמה כאילו לאדם הזה השב בתשובה כי אלוקים עזבו, כ"כ קשה לו, אינו מרגיש שום טעם וחשק, לא רק שעזב חיי תענוגות והנאות - גם עתה מתקשה הוא בעבודת הבורא ללמוד ולהתפלל ולהתגבר.

אבל האמת היא - אבא אוהב אותך מאד מאד! שמח ומרוצה מעבודתך, מכל התגברות קלה ומכל דקת לימוד, ורק כדי להרבות השכר וכדי לתת לך אפשרות להתעלות הלאה עוד ועוד - נראה כאילו רחוק ה', אבל "מרחוק" - "ה' נראה לי" (ירמיהו לא, ב).

וזה הרמז שהפרה מטמאת את הטהורים, היינו - ע"י מעשי הפרה והטהרה נדמה לו כי "טמא" הוא ו"רחוק" הוא, אך באמת - אהוב הוא וכולו קדוש וטהור ומעולה ומשובח.

ויתכן כי לזאת יקרא למצוות טהרת הפרה "חוקת התורה", וכי מדוע רק זאת חוקת התורה, יותר משאר חוקות ומצוות, אלא כנ"ל, היסוד הזה - הבא ליטהר ולשוב לבורא - מתחילה יש כעין הסתר פנים להתאמץ יותר ויותר בעבודת ה', ולבסוף מסייעין אותו ליכנס לכל הפתחים, וזאת באמת חוקת ויסוד כל התורה.

בהמות הייתי עמך - התהלך עמו בתמימות

אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'

מותר לחקור אחר טעמי המצוות והבנת סודותיה ומעמקה, גם יש בזה מצווה של תלמוד וידיעת התורה (בני יששכר מאמרי חודש ניסן מאמר ד - טיול בפרדס, דרוש ז), אולם בכל מה שנוגע לקיום המצוות בפועל, אז אסור שיקיים את המצווה בגלל שזכה להבין בשכלו את טעמי המצווה ושרשה, אלא צריך לקיים את המצוות רק כי כן ציווה אותנו המלך, ללא שום תערובת זרה של חשבונות אחרים.

הנהגה זו שאמרנו, היא מדת התמימות, לקיים כל מה שנצטווה ככתבו וכלשונו, ללא כל התחכמות וללא שום עקמימות, ואי אפשר להשיג את המידה הזאת, אלא אם כן מתנהג האדם בשפלות הרוח ובכפיפות קומה, כי מי שמחשיב את דעתו ביותר ורואה את עצמו כחכם מכולם, לא יוכל להכניע את דעתו ולהכפיף את קומתו בפני דעת אחרים, והיאך יוכל לקיים בתמימות ובפשיטות את מה שנאמר לו, תמיד יתנהג רק לפי הבנתו ושכלו, עד שמתוך כך עלול לסלף ולסרס את משמעותם ופשטותם של הדברים עד שיעקרו מן השורש ח"ו.

הולך תמים ופועל צדק

אם נרצה לדעת עד היכן מגעת חובת התמימות וקיום רצון ה' בפשטות, ללא שום חקירות ודרישות, נוכל להתבונן בקצות דרכיו של אברהם אבינו - ראש האמונה, שבכל המדרשים מפליאים את הנהגתו עם השי"ת בתכלית התמימות והאמונה, שאחר שציווהו הקב"ה ליקח את בנו יחידו אשר אהב - את יצחק, ולהעלותו לעולה תמימה, לא היה אברהם שואל שום שאלות ולא מהרהר אחר הציווי, למרות שאם היה מתנהג על פי השכל האנושי, היה לו להשיב דברים אל הקב"ה ולשאול מדוע מצווה לו כן.

כך מצאנו במדרש (בראשית רבה וירא נו), שאחר מעשה העקידה היה אברהם אבינו בעצמו מבקש מאת הקב"ה, שיזכור לבניו את זכותו, שהיה הולך

תמים אחר מצוות הקב"ה, בתמימות וללא שום שאלות, אפילו שלא הבין את פשר ההוראה. וראה בעיניך את לשון המדרש: "אמר [אברהם] לפניו, רבון כל העולמים, משעה שאמרת לי (בראשית כב, ב) 'קח נא את בנך את יחידך [...והעלהו שם לעולה]', היה לי להשיב, אתמול אמרת לי (שם כא, יב) 'כי ביצחק יקרא לך זרע', עכשיו את אמרת לי קח נא?! חס ושלום! לא עשיתי כן, אלא כבשתי רחמי לעשות רצונך".

לנוכח זה כותב הרה"ק הרמ"מ מויטעבסק זי"ע (פרי הארץ פרשת וירא), שעל כן נקרא נסיון העקדה על שמו של אברהם ולא על שמו של יצחק, על אף שלכאורה היה הנסיון יותר נוגע ליצחק, כי הוא הושיט את צווארו למיתתו. אולם היות שאברהם אבינו היה יכול לשאול את הקב"ה מדוע שינה מדיבורו של אתמול, ובכל זאת התאפק ולא שאל, דבר זה היה נסיון עצום וכביר שעל כן נקרא כל מעשה העקידה על שמו של אברהם.

אולי זהו הסיבה אשר בגינה פותחים את תפלת השחר על ידי אמירת פרשת העקידה, בכדי שתיכף בבוקר, כשקם האדם משנתו ומתחיל את סדר יומו, יזכור את החובה לקיים ולקבל עליו את רצון השי"ת, את חוקיו ומשפטיו כמו גם את כלל הנהגת השי"ת עמו, בתמימות ובפשטות ללא שום דרישות וחקירות, ואפילו שאין אנו מבינים מדוע ועל מה, בכל זאת דבקים אנו במדתו של אברהם אבינו שכבש את רחמיו ועשה את רצונו יתברך בלבב שלם.

הבה נתחכמה לו

זה היה קליפת מצרים ובו נכשלו, שכאשר נודע להם שבזמן הקרוב עתיד לבוא לעולם תינוק שיגדל להיות מושיען של ישראל, התוועדו לטכס עצה כיצד למנוע את ביאתו לעולם ולמנוע את הגאולה מישראל, וביקשו אחר דרכים בו יהיו יכולין להמיתו. אולם מתוך שהיו חוששים שמא לא ישקוט להם הקב"ה על מעשה כזה, ויבקש להינקם מהם על מעשיהם הנלוזים, על כן אמרו 'הבה נתחכמה לו', בואו ונחשב את סדרי ודרכי הנהגתו של הקב"ה, ולפי זה נתחכם למצוא עצה, כיצד מצד אחד נוכל להפיק את זממנו, ומאידך גיסא, עונש על כך לא יוכלו להשית עלינו.

מיד התחילו לחשב את סדרי הנהגתו של הקב"ה, שהיות ודרכו להעניש את החוטאים באופן של מדה כנגד מדה, על כן יש להם לנקוט באמצעי אשר לא שייך בו הסדר של מדה כנגד מדה, ומצאו שהם יכולים להשליך את מושיען של ישראל ולהטביעו במים, שהרי כבר הבטיח הקב"ה שלא יביא עוד מבול לעולם, כך דימו להיפטר מעונשו שלזה. אולם סופם היה, שמתוך כל החשבונות וההתחכמויות נכשלו אכן בחטא, והשליכו את תינוקות בני ישראל אל תוך הים, ולבסוף נענשו במדה כנגד מדה, אכן לא בעונש של מבול, אבל הם צללו כעופרת במים אדירים.

ואני בער ולא אדע

עניין זה מרומז היטב בפרשה זו של פרה אדומה, שנאמר בה (יט, ב) "זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה", ויתפרש כך, 'זאת חוקת התורה', זהו החוק והדרך אשר באמצעותה יכולין להשיג את דרכי התורה הקדושה, 'ויקחו אליך פרה אדומה תמימה', שתרכוש ותקח לעצמך את מדת התמימות של פרה אדומה, כבהמה תמימה שאינה שואלת שום שאלות, ואינה מתעמקת כלל להבין מדוע ועל מה ציווה לה בעליה לעשות כך או אחרת, אלא כל מה שאדונה פוקד עליה היא עושה עם כל חושיה ועד כלות כוחותיה.

על דבר זה היה דוד המלך נעים זמירות ישראל משורר ואומר (תהלים עג, כב), "ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך", וכלומר, שכל חפצי ורצוני הוא רק להתהלך לפני השי"ת בתמימות וללא חקירות, כדרך הבהמות שעושים מה שמצוים להם בתמימות ובתכלית הפשטות, וזהו מה שמפרש רש"י: "כבהמה הייתי עמך, ואני אף על פי שהייתי רואה כל זה, תמיד הייתי עמך ולא זזתי מיראתך".

טיב המעשינות

'לב טהור ברא לי אלקים!'

"לטהר טמאים, ולטמא טהורים, באומר קדוש" (יוצר לשבת פרה).

עיקרה של שבת טהרה דידן, היא טהרת הלב. על דרך שאמר הכתוב (תהלים נא, יב): "לב טהור ברא לי אלקים". וכאשר האריך בזה רבינו הרמח"ל זצוק"ל, בספרו הנודע "מסילת ישרים" (פרק טז) בביאור מידת הטהרה, שעיקרה היא טהרת הרצון שבלב, עיין שם.

במבחן טוהר הלב, אין אנו בודקים אחר המעשים, כי אם באיכות הרצון. אם הרצון טהור ושלם, או שמא מעורבת בו גם פסולת רצון פסול, כי "רחמנא ליבא בעי" (סנהדרין קו, ב ורש"י).

במבחן זה של הרצון, מתקבלים לפעמים תוצאות הפוכות - אנשים שמעשיהם הנראים הינם בהיפוך מרצונותיהם. וזה מצוי בשני הכיוונים ההפוכים, יש לך אדם שלפי מעשיו נראה כפחות דרגא, אבל רצון לבו טהור בשלמות הטוב. ויש בהיפך, שמעשהו נראה טוב, אבל רצון לבו אינו בשלמות הטוב.

ובזה פירשו בספרים הקדושים, טעם שמצינו בחוקת הפרה סדר טהרה הפוך: "לטהר טמאים ולטמא טהורים". כי במבחן טוהר הרצון שבלב ניתן לפעמים 'לטהר טמאים' - אדם שבעינינו נראה כטמא וגרוע, אבל בלבו פנימה רצונו טהור וזך. וכן בהיפוך 'לטמא טהורים', אדם הנראה כטהור, ואינו מגלה טלפיו, ובסתר לבו טמא הוא.

וכל זאת נודע ונתגלה רק "באומר קדוש" - הוא הקדוש ברוך הוא בעצמו, שרק הוא לבדו בוחן לבב אנוש, וחוקר מסתרי פנימיות רצון הלב. כמו שנפסק להדיא ברמב"ם (פ"ג מהל' תשובה סוה"ב): "אין שוקלין אלא בדעתו של אל דעות, והוא היודע וכו'" עי"ש.

הבה נא נתבונן בטיב המעשה הנפלא שלפנינו, ונלמד כיצד תלוי הדבר אך ורק בלבו של אדם, וכיצד ניתן לטהר טמאים, באומר קדוש...

טמא טמא יקרא לעורר נחת רוח גדול בשמים

הרבי הקדוש המפורסם רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זצוק"ל בעל "אוהב ישראל", שאל פעם מן השמים לדעת, מי יהיה שכנו בגן עדן. כנודע מכמה צדיקים, שלענייני עבודתם נצרך להם לדעת עם מי יישבו למעלה. וגילו לו מן השמים, על רועה צאן אחד שבעיירה נידחת ורחוקה, שהוא שכנו...

חשבי הרב, שכנראה מדובר בצדיק נסתר, קדוש ומורם מעם. קם אפוא ונסע אל אותה עיירה, להתחקות מקרוב אחר שכנו הנצחי, וחברו הקרוב בעולם שכולו אמת.

אך בהגיעו אל אותה עיירה, וראה במי המדובר... נכונה לו אכזבה קשה, מהר מאד הוא גילה שאין כאן לא נסתר ולא צדיק... "היה זה גבר גס ומגושם, עם הארץ מובהק, מפשרטי הפשוטים שבעם, שלא הכיר צורת אות, ומלבד עצם העובדה שהוא יהודי לא ידע כמעט כלום!

תמיהתו של הרב גדלה שבעתיים, הוא הבין בחכמת קדשו, שלא בחינם הראו לו משמים על רועה צאן נבער מדעת זה, שהוא אמור להיות שכנו למעלה. והחליט להתעכב מעט במקום, כדי לבחון ולעקוב אחריו מקרוב, שמא ימצא בו איזה מידה טובה, או מעלה מסוימת, שניתן ללמוד ממנו דרך בעבודת השם, בתור ה"שכן" שבגן עדן!

ברם עד מהרה נכזבה תוחלתו, ככל שעקב ובדק אחריו בכל מעשיו, לא מצא בו ולא כלום, הוא היה בור ריק אמיתי, שאין בו ולא כלום, "גאר נישט מיט נישט!".

החליט אפוא הרב כמוצא אחרון, לצאת אחריו אל היער ברעייתו את צאנו, אולי שם יוסר הלוט, ויתגלה המטמון הנדיר ביפעת ייקרתו, על מה ולמה זכה ריקא זה להיות שכן לצדיק קדוש ונשגב?!

למחרת המתין לו הרב ביער בזווית נחבאה, ובלש אחריו בשבע עיניים, בניסיון ללמוד להבין ולגלות, היכן מתחבא כאן היהלום היקר המאיר והזורח כל כך בעולמות העלונים???

אך גם כאן במעבה היער, נחל הרב אכזבה קשה, אותה בורות עם אותה ריקנות... ריקנותו של אותו ריקא ובערותו עלו עד למעלה ראש... הוא הסתובב בלא כלום ביער, כשהוא נהנה מן הנוף המוריק ומן השקט הפסטורלי. מפעם לפעם חילל מעט בחלילו איזה ניגון סתמי, כדי להרגיע את צאנו. כמעט ולא ניכר שום הבדל בין רועה לנרעה... מלבד מה שהללו הלכו על ארבע וליחכו את העשב שבאחו, וגמעו בצמא מן המים ששצפו נהר הסמוך, ואילו הוא הלך על שתיים ושתה מצקלונו...

לפתע באחת, בלי שום הכנה מוקדמת, וללא שום סיבה ניכרת לעין, כך פתאום באמצע היער, נתפס האיש בתזזית מוזרה, הוא החל קופץ לגובה בכל כוחו בשדה הפתוח, קפיצה אחר קפיצה, הכי גבוה שרק היה יכול. כשהוא חוזר בפיו כל העת אחר מילה אחת ויחידה, שאותה צעק בקולי קולות אדירים, בכל כוחותיו ורצונותיו, ניכר כי לבו כמעט יוצא מקרבו, מרוב תשוקה הבוררת כאש להבה!

המילה אותה הוציא האיש המשונה והתימהוני הזה מפיו, היתה לא פחות ולא יותר: "טמא!!!!" - כך, מילה אחת בלבד, שאותה הגה פעמים רבות, פעם אחר פעם, בהתלהבות משונה עד מאד, כשכל כולו גועש ורועש בקפיצות אדירות לגובה בכל הכוח והמרץ: "טמא, טמא, טמא!!!!". התקפה זו חזרה על עצמה מדי כמה שעות, ובכל פעם היה צועק ומכריז בקולי קולות: "טמא, טמא!!!!", עד שנפל תחתיו באפיסת כוחות.

המראה היה לחרדת אלקים, והחידה המוזרה גדלה פי כמה וכמה...

החליט הרב שאין ברירה, מוכרחים לשאול את פי האיש בעצמו לפשר מעשיו. - יצא לו הרב ממחבואו, ניגש אל האיש, בירכו לשלום, והחל לגולל

עימו שיחה נעימה, תוך כדי שיחתם שאל הרב את האיש לפשר התנהגותו המוזרה ביער, וקפיצותיו התימהוניים לגובה.

האיש שראה לפניו רב חשוב וצדיק, לא היסס לפתוח את סגור לבו. וכה סיפר:

"נולדתי בכפר קטן לא הרחק מכאן, אבי היה אדם כפרי פשוט, שאף שגידלני בילדותי באהבה ובמסירות, לא היה בכוחו ללמדני תורה כלל, שכן גם הוא עצמו לא ידע הרבה... והנה התייתמתי בגיל צעיר, לא היה מי שידאג ללמדני כלום, גם מצידי לא ניחנתי בכישרונות טובים, בלשון המעטה... כך שמעולם לא למדתי לדאבוני כלום, ולא קלטתי שום דבר בתורה וביהדות. כפי שהרב רואה אינני יודע לא ללמוד ולא להתפלל, ואפילו לא לומר ברכה אחת כראוי. רק דבר אחד בלבד ידעתי מעודי, שאיש יהודי אנכי, ושאני שייך לעם הנבחר בסיני עם סגולה, המאמינים בקל אחד למעלה בשמים, שהוא אוהב ומייקר מאד את העם המיוחד הזה! - כך גדלתי כל חיי, בידיעה זו בלבד, שהקב"ה שלמעלה בשמים, שברא את כל העולם, אוהב אותי עד מאוד, בהיותי שייך לאותי עם נבחר המיוחד ביותר עלי אדמות!

"הרגשתי תמיד - ממשיך הרועה בסיפור חיי - רצון עז, וחשק בוער בלב, להשיב לו אהבה, לזה שיושב שם למעלה בשמים! כשם שהוא אוהב אותי כל כך, גם אני רוצה מאד להחזיר לו אהבה!!! ידעתי שישנם דרכים כיצד להתקרב אליו, ולהתנדב באהבתו. כפי שראיתי יהודים אחרים, הדבוקים באהבת השם, בתורה ובתפילה ובמצוות ומעשים טובים. - אבל לדאבוני לא יכולתי להתחבר אליו בדרכים אלו, שכן כאמור אין בידי לא תורה ולא תפילה ולא כלום!

"רק מילה אחת בלבד, נקלטה בזיכרוני הדל, ממה ששמעתי פעם בילדותי בקריאת התורה בבית הכנסת, מילה שמצאה חן בעיני, ולא היתה קשה מידי לקליטה, הלא היא המילה: "טמא!", משום מה התחברתי יפה עם מילה זו, ואהבתי אותה כל חיי, כי ידעתי שמקורה הוא מהספר תורה שבבית הכנסת! - אמנם אינני מבין כלל את משמעותה של מילה זו, למה היא מכוונת, אבל ברור לי בוודאות, שכך שמעתי את הבעל קורא כשקרא מספר התורה את המילה הזו, והיא נקלטה בי, ברוך השם...

”יום אחד עלה בלבי רעיון, שאף אם אמנם אינני יודע כלום כלום, לא ללמוד ולא להתפלל, ולא לברך וכו'. - אבל עדיין יש בידי מילה אחת מן התורה הקדושה, שאני כן יודע. הלא היא המילה שנקלטה בי בקטגורי: ”טמא!”, והחלטתי שעם מילה זו אפשר גם כן להתחבר ולהשיב אהבה לאבי שבשמים. ואכן מאז, משתדל אני מדי יום לבטא את אהבתי לבורא העולם, האוהב אותי כל כך, ונתן לי את כל צרכי ביער היפה והנפלא הזה, במילה היקרה שיש בידי. ולכן במקום להתפלל או ללמוד בבית הכנסת, מסתפק אני בקפיצות עזות שאני קופץ ומנתר בכל כוחי ויכולתי, לפני השם יתברך, ואני קורא לפניו את המילה הידועה לי מספר התורה: ”טמא, טמא!”

הרב התפעל עד מאד מסיפורו המדהים של הרועה, עתה הבין היטב את פשר מעלתו הגדולה למעלה בשמים, הוא החזיר לו אהבה על אהבתו, וחזק אותו מאד בעבודתו המקורית והנעלה... תוך כדי שהוא מחזקו ומקרבו בחיבה וקרבה גדולה, ותומך בו ובסדר עבודתו המיוחדת. ואמר לו, שאכן הקב”ה למעלה בשמים, בוודאי נהנה מאוד בעבודת קפיצותיו הרמות הבוקעים מלב מלא על גדותיו באהבה ותשוקה עזה, לחי עולמים ברוך הוא.

הרב הורה לו אפוא שימשיך בעבודת קדשו, אבל רק הסביר לו דבר אחד, שהמשמעות של המילה ”טמא”, איננה טובה... ואולי עדיף להחליף את המילה הזו, במילה: ”טהור!!!”, שהיא מילה יותר טובה ויש בה משמעות טובה יותר... - וכך נפרד ממנו הרב בידידות ואהבה גדולה, כשדעתו נוחה ושקטה, מן השכן הקרוב אליו למעלה בגן עדן, בעבור אהבת השם יתברך היוקדת בקרבו בתמימות ובשלמות!

אולם בכך עדיין לא תם סיפורנו...

למחרת בלילה, כשעלה הרב על יצועו, התגלה לו בחלום שאיבד את כל חלקו בעולם הבא! - מדוע? - התברר אפוא שאותו רועה כפרי, שהיה לו ראש סתום מכל צדדיו... לא הצליח לקלוט ולשחזר את המילה החדשה שלימדו הרב. כשהרב לימדו את אותה המילה, הוא התבייש לומר בפניו, שבעצם הוא לא קלט אותה כראוי, הוא לא ידע להגות כראוי את המילה החדשה 'טהור'. ואילו את המילה 'טמא' גם כן הפסיק לומר, שכן הרב הרי אמר שאין היא מילה

יפה... לכן החליט האיש לעצמו ששב ואל תעשה עדיף... 'יותר טוב לא לומר כלום, מאשר לומר מילה לא טובה, שאין הקב"ה אוהב' - הסיק לעצמו הרועה. אבל למעלה בשמים, היה חסר מאד את העבודה היקרה והמיוחדת של הרועה הזה... קפיצותיו ושאגותיו שהוציא בכל הכוחות, בתום לב ובשלמות, חסרו מאד. בכל פעם שהיה מקפץ ומפזז ומכרכר בכל עוז "טמא טמא!!" נעשה שמחה גדולה עד מאד למעלה בשמים, וכל הפמליא של מעלה באו לחזות במחזה הנהדר הזה, של יהודי המוסר את כל לבו לפני השם יתברך באהבה ותשוקה עזה. - הרי לא בכדי בחרו בו, להיות שכנו של הצדיק הגדול! ועתה משנמנע הרועה מעבודתו, נחסר התענוג והנחת רוח הגדול הזה, שהעלה והקריב "ריח ניחוח לה", נחת רוח אמיתי ותענוג וקורת רוח לפניו יתברך, שהיה כביכול מתפאר ומתקשט בעבודתו הפשוטה של אותו רועה עם הארץ. - ולכן הפסיד הרב את חלקו בעולם הבא!!!

כמוזבן, שהרב לא נח ולא שקט, עד אשר חזר אל אותו רועה בור ועם הארץ, ואמר לו: שמע נא ידידי היקר, התבוננתי שוב בדבר, והגעתי למסקנא שאין מן הראוי לשנות סדר עבודתך כל השנים, המשיך אפוא לומר את המילה: "טמא!!!" בכל עוז ובכל לב, כאשר היית נוהג כל השנים, והמשיך להעלות נחת רוח ליוצרך ולשמחו בתיבת "טמא" כרצונו יתברך שמו. וכלשון מדרש שיר השירים (ב, טו): "אמר הקב"ה (שה"ש ב, ד): ודילוגו עלי אהבה. זה עם הארץ שקורא לאהבה - איבה, כגון 'ואהבת' (דברים ו, ה) - ואיבת וכו'. אמר הקב"ה וליגלוגו עלי אהבה" עכ"ל ע"ש.

- הוא אשר דיברנו! "לטהר טמאים, ולטמא טהורים, באומר קדוש!" רחמנא ליבא בעי, והכל הולך אחר טהרת הלב ורצונו, לפעמים דווקא המילה "טמא" היא המבטאת את טהרת לב טהור זך ונקי, הבוער בלהב אהבתו יתברך שמו, ותשוקתו!!!

ללמדך מוסר השכל עצום, מטיב זה המעשה המשונה. - לכל איש מישראל באשר הוא שם, יש תפקיד ותכלית מיוחדת שמצפים ממנו בלבד, כשם שאין פרצופיהם שווים כך אין דעותיהם שוות. גם אם מרגיש אדם קושי בתורה ועבודה, הרי אין הוא נבדק על פי ההישגים, אלא על פי העמל והגיעה והרצון. גם אם יחסית לחבריו נחשבים אלו הישגים קטנים מאד, הקב"ה מתענג מן המאמץ שמשקיע האדם בכל כוחו לבו ונפשו ולפי דרגתו. לפעמים יש יותר קורת

רוח למעלה מהשיג קטן שבא במאמץ קשה וכבד, מן ההישג הגדול שבא בקלות של בעלי הכישרונות! ועל המוכשרים והעילויים להבין, שלא לזלזל בחבר חלש, ובהישגיו המועטים, שכן יתכן שלמעלה בשמים נחשב הוא יותר ממני....

בשגב קדושת ראיית העינים

"ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו, והזה אל נכח פני אהל מועד מדמה שבע פעמים" (יט, ד).

פירש רש"י: "אל נוכח פני אהל מועד. עומד במזרחו של ירושלים, ומתכוין ורואה פתחו של היכל, בשעת הזאת הדם".

מקור דין זה במשניות מדות (פ"ב מ"ד): "כל הכתלים שהיו שם היו גבוהים, חוץ מכותל המזרחי, שהכהן השורף את הפרה, עומד בראש הר המשחה, ומתכוון ורואה בפתחו של היכל, בשעת הזיית הדם ע"כ.

הנה הכהן עומד רחוק מאוד מבית המקדש, שכל מעשי פרה מחוץ למחנה. ואף על פי כן חייב הכתוב בדין הזאת הדם, שתהא "אל נוכח פני אוהל מועד", שצריך להתכוון ולראות ממקום עמידתו שמחוץ לירושלים את פתחו של היכל. ובשביל קיום דין זה בתורת פרה אדומה, היו צריכים בעת בנין בית הבחירה לבנות כותל מזרחי של הר הבית נמוך משאר הכתלים, כדי שיוכל כהן בהר המשחה [הר הזיתים], להסתכל ולראות פני פתחו של היכל, ולהתכוון להזות הדם כנגדו.

ומוכח כאן, שאם אינו רואה פתחו של היכל לא סגי בעצם הזאת הדם לנוכח הפתח. אלא בעיניו שיהא מתכוון ורואה בעיניו את פתחו של היכל, ובד בבד עם הסתכלות העיניים לפתחו של היכל היה מזה הדם כנגדו. שאם לא כן, לא היו צריכים להנמיך קומת כותל המזרחי, ותסגי בהזאה שכנגדו.

ומכאן נוכל להוציא לימוד לקח מוסר, בגודל כח הסתכלות העיניים, שאף בעמידת הכהן ממרחק רב, ורק מביט בעיניו ומסתכל אל פני הקודש,

הרי הוא מקבל ויונק הקדושה משם, וכל הזאת הדם נחשבת מכוח זו ההסתכלות "אל נוכח פני אוהל מועד".

וכן מצינו במשה רבינו ע"ה, שאמר לו הקב"ה (דברים ג, כז) "עלה ראש הפסגה, ושא עיניך ימה וצפנה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך וגו'". משום שעצם ראיית ארץ הקודש וההסתכלות בה, יש בה זכות גדולה.

צא ולמד עד היכן מגיע כוח 'קדושת העיניים', שכל הסתכלות שהאדם מביט בעיניו יש בה השפעה חזקה. - ובהסתכלות בצדיקים ואל מקום קדוש ודבר קדוש, יש בה השפעת קדושה חזקה ואיתנה כל כך, עד שנחשב כמי שבעצמו עומד באותו מקום הקודש.

צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל

אל היכל קדשו של הסבא קדישא בעל 'אהבת ישראל' מוויזניץ זצוק"ל, הגיעה פעם בת ישראל כשרה, ענייה בת טובים, והחלה בוכה במר נפשה על מצב פרנסתה הדחוק מאוד.

הרבי הק' נתרגש מאוד לקול בכיותיה, והוציא תיכף מאמתחתו סכום הגון שיש בו כדי להחיות ולכלכל את נפשה ונפשות ביתה לתקופה יפה.

באותה שעה עמד לפניו בנו הגדול, הרה"ק בעל 'שארית מנחם' אבדק"ק ווישווא, שכבר נודע והתפרסם בחיי אביו כאחד מגדולי הדור, והנהיג את ישיבתו הקדושה ברמה. ובהגיעו פעמים רבות אל היכלא דמלכא של אביו הק' בגרוסורדיין יצ"ו, היה עומד ומשרת לפניו כעבדא קמי מריה.

והנה קרא הרבי הק' לבנו שיבוא אליו, נעמד ממקום קדשו במלוא הדרו, ונטל מעות הצדקה ביד ימינו, ותחבם אל תוך ידו הק' של בנו. ואמר בסערת קדשו: נעם דאס צדקה געלט! [קבל נא את מעות הצדקה], ולא הסתכל אל אותה אשה כלום.

ולאחר שקיבל הווישאווער רב את הכסף מיד אביו, הניחו תיכף על השולחן, וציווה על האשה ליטול המעות, ויצאה מביתו בשמחה רבה.

לאחר מכן הסביר הרה"ק מווישווא זיע"א, הטעם שקרא אותו אביו הק' אליו לתת הצדקה בידו, ולא הניחו בעצמו על השולחן כדי שתיקח האשה הכסף, כפי שלקחה אחר שהניחו הוא על השולחן. - משום שיש בכתבי מרן האר"י ז"ל, כוונת ייחוד גורא שצריך לייחד בעת נתינת הצדקה מיד הנותן אל יד המקבל. שנעשה על ידי צירוף יד הנותן עם יד המקבל דייקא, שלמות שם הוי"ה ברוך הוא, כידוע ליודעי חן.

ולפיכך לא רצה הצדיק לקיים המצוה בלי אותו ייחוד, כסוד דרכו בקודש, שלא עשה שום דבר בעולם בלא שיכוון הייחוד המכוון בו. לכן ציווה לבנו שיהא הוא המקבל וזוכה בצדקה, ובנתינה מידו אל ידו כיוון הייחוד הקדוש בלהב אש קודש.

ובכך נמצא כל כולו עסוק בשלהבת המצוה בכל גופו נפשו ונשמתו, ואת אותה אשה לא ראה כלל!

בכל מאודך - בכל ממונך

בשכונתנו "זכרון משה" פה עיר הקודש ת"ו, גר יהודי יקר שנפטר בשיבה טובה, ה"ה הרה"ח רבי יעקב שלמה הרש"ל זכרונו לברכה.

באותה עת, היה המרא דאתרא רב השכונה, מרן הגה"צ רבי ישראל יעקב פישר זצוק"ל, ראב"ד דהעדה החרדית, היה זה בסוף ימיו בו היה חולה במחלה הקשה שתקפה את ריאותיו הקדושות, ומתהלך בכל מקום עם בקבוק החמצן צמוד עמו, מחמת קשיי הנשימה, כנודע. - והנה כשהגיע אליו אותה שמועה מפטירת האיש, ביקש להשתתף בעצמו בהלוויה, ואף לומר בה דברי הספד.

הגבאים הנאמנים שחששו מאוד לשלומם, ניסו להניאו מכך, כאשר באותם ימים לא הניחו להוציאו כי אם למקרים דחופים ונחוצים. ובפרט ברצונו לומר שם דברי 'הספד', בעת שכל נאום היה קשה עליו. - אך הוא באחת, שרוצה מאוד לצאת בעצמו למצות לוויית המת, וכרב השכונה מוטל עליו גם לישא בה את משא ההספד, כדי ללוות את תלמידו כראוי אל בית עולמו.

בהגיע העת יצא הרב במסירות נפש עם כלי חמצנו בידו, והלך לאיטו צעד אחר צעד, יחד עם הפמליא המלווה אותו בחרדת קודש אל הלוויה. תיכף בהגיעו אל המיטה ניכרה בו התרגשות גדולה, הביאו לפניו הסטנדער, והרב החל להספידו בקול בוכים בדברי התעוררות גדולה. בתוך דברי קדשו אמר: הנפטר הדגול דגן, היה מגין בזכותו על כל שכונתנו כולה! בהיותו גיבור הכובש את יצרו! והאריך בדברים ערבים כדרכו.

ההספד שנאמר ברוב התרגשות והתעוררות היה נראה תמוה מעט, כי אמנם הכירוהו כולם כיהודי טוב וישר, אבל לא הבינו על מה ההתרגשות הגדולה שחרד הרב הצדיק לקראתו, וכיצד הוא הגין בזכותו על כל השכונה?

אולם בהיותי אחר כך בימי השבעה בניחום אבליים, שח לי בנו שליט"א מפה לאוזן, שידוע הוא היטב למה התכוון הרב בהספדו.

וסיפר, שבתפקידו היה ר' יעקב שלמה ז"ל עובד בבית חולים, ובהגיעו אל גיל הפנסיה, נאמר לו במשרדי ההנהלה שעדיין צריכים הם מאוד לשירותיו במחלקה אחרת שבבית חולים. ובאם ימשיך במלאכתו עוד כמה שנים ספורות, יכול הוא להכפיל ולשלש את שכרו, מלבד קרן הפנסיה שאף היא תגדל יותר, ובכך יוכל תוך מספר שנים לצבור הון רב. ומאידך באם יעזוב עתה, אין לו בתשלומי קרן הפנסיה כי אם סכום קטן מאוד.

ר' יעקב שלמה נטה לקבל את ההצעה, כוחו היה במותניו, ובלא שום קושי יכול היה להמשיך במלאכתו מספר שנים נוספות. אך כשקיבל את פרטי ההצעה עם כל הנתונים כולם, התברר שבאותה מחלקה שם נצרכו לעבודתו, יתכן שתתעורר שאלה של איסור 'ייחוד', אלא שהסבירו לו במשרד שבקלות ניתן להמציא לכך פתרון בהלכה, כדי שלא יהא בה שום ספק סרך של איסור.

כששמע ר' יעקב שלמה שיש כאן שאלה הלכתית, אמר: בדבר הלכה אינני מחליט שום דבר בעצמי, והנני שואל בכל דבר את הרב הפוסק! אינני יכול לתת שום תשובה בדבר, בטרם אשאל את רבי ומורי אם אכן הפתרון ההלכתי ישר וטוב!

ניגש אפוא ר' יעקב שלמה אל מורו ורבו המרא דאתרא, הציג את כל הנתונים המדוברים, והגה"צ הרב פישר זצוק"ל פסק ואמר: אכן את השאלה אודות איסור ייחוד ניתן לפתור בפתרון זה שמציעים לפניך, אבל דע לך שמידי 'הרהור עבירה' יהיה קשה יותר להינצל!

חזר ר' יעקב שלמה אל מנהל בית החולים, ואמר: מוותר אני בזאת על כל הממון הרב שהצעתם לי, כל זה איננו שווה לי בשביל הרהורי עבירה רחמנא ליצלן! - על אתר התפטר מעבודתו, קיבל את הסכום הקטן שהצטר בחשבונו, ופרש לגמלאות על התורה ועל העבודה, עד סוף ימיו!

כשראהו הגה"צ רבי ישראל יעקב ושמע על החלטתו הגורלית, נתרגש מאוד לנוכח הוויתור הקשה, שהיה מדובר בסכום עצום, שהיה יכול להשיא בו את כל נכדיו! ומאז היה מוקירו ומכבדו מאוד. ולכן לא וויתר על ההשתתפות בעצמו בלוויה לחלוק לו כבוד אחרון, בהיותו מגין בצדקותו על כל השכונה כולה!

ולפי דרכנו למדנו, עד היכן מגיע ערך התגברות על יצר הרע, וניקח לעצמנו טיב לקח מוסר בשמירת קדושת העיניים לטובה.

קדוש ייאמר לו

בהיותי פעם ביחד עם אמי מורתי, מרת מיכלא איטא ע"ה, בעיר 'נתיבות', כדי לקבל את ברכת הקודש בביתו נאוה קודש של אביר הרועים הרה"ק רבי ישראל אבוחצירא זצוק"ל, הנקרא סידנא 'בבא סאלי'. נודע לנו שאין הצדיק

מקבל פני נשים, ונאלצה איפוא אמי ע"ה להישאר מבחוץ, ואני נכנסתי פנימה
לפני הצדיק.

ברם אמי הצדקנית חפצה והשתוקקה מאוד לחזות בפני הקודש, ולפיכך חיפשה
ומצאה חלון קטן אחד, שהיה פתוח מעט, ודרכו הביטה פנימה וראתה
בקושי את קצה גבו של אותו קדוש עליון.

והנה תיכף כשהציצה דרך אותו חרך קטן שהיה מאחורי הרב, בעודי עומד
ומשוחח עמו, נענה פתאום ואמר לי: יש כאן מחוץ לבית אשה אחת
המסתכלת אלי, צא נא במטותא החוצה, ותבקש נא ממנה שתסור הצידה, כי
זה מפריע לי!

ועמדתי נבהל בחרדת קודש, עד היכן מגעת מדרגת קדושתו וטהרתו, שברוח
קדשו הרגיש בדבר תיכף ומיד!

